

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Aktiivisia, sosiaalisia ja innokkaita?

Tapaustutkimus Helsingin Walkers-vapaaehtoistyöntekijöistä

Hanna Grönlund

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Lokakuu 2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Hanna Grönlund	Sivumäärä 55 ja 3 liitesivua
Työn nimi Aktiivisia, sosiaalisia ja innokkaita? Tapaustutkimus Helsingin Walkers-vapaaehtoistyöntekijöistä	
Ohjaava opettaja Reijo Viitanen	
Työn tilaaja ja työelämäohjaaja Aseman Lapset, Mauri Mujunen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö on tehty tilaustyönä Aseman Lapsille Helsingin Walkersin vapaaehtoistyöntekijöistä.</p> <p>Walkers-toiminta on ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, jonka perustan muodostavat aikuiset vapaaehtoistyöntekijät. Kyse on turvallisen ympäristön luomisesta alle 18-vuotiaille nuorille. Walkers on matalan kynnyksen paikka.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena (tutkimusongelmana) oli kartoittaa aktiivisten vapaaehtoistyöntekijöiden kokemuksia ja kehitysideoita Walkersin toiminnasta sekä pohtia vapaaehtoisuutta ja omaa roolia suhteessa ammatilliseen nuorisotyöhön. Opinnäytetyön teoriapohja muodostui vapaaehtoistoimintaa ja Walkersia käsittelevästä kirjallisuudesta ja Internet-lähteistä.</p> <p>Opinnäytetyö on lähestymistavaltaan tapaustutkimus, jonka menetelmänä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista teemahaastattelua. Haastatteluja tehtiin 13 ja ne toteutettiin yksilöhaastatteluina Walkerstalolla huhti-toukokuun aikana vuonna 2011. Vastaukset teemoiteltiin ja analysoitiin elo-syyskuussa. Opinnäytetyö valmistui lokakuussa.</p> <p>Vastaavanlaista kartoitusta vapaaehtoisista ei ole tehty Helsingin uudella Walkerstalolla aiemmin. Haastattelut tuottivat paljon tietoa Walkersin tämän hetkisestä toiminnasta ja siellä yksittäisen vapaaehtoistyöntekijän roolista sekä vapaaehtoistyöntekijöiden kehitysideoista. Asetettuihin tutkimusongelmiin saatiinkin siis vastaukset.</p> <p>Opinnäytetyö vahvisti joitakin ammattilaisten käsityksiä toiminnan kehityksenkohteista, kuten esimerkiksi vapaaehtoistyöntekijöiden toimikunnan roolin selkeyttämisestä. Työn lopussa esitetäänkin tuloksista johdetut kehitys- ja ratkaisuehdotukset. Opinnäytetyö tarjoaa kokonaisuudessaan Aseman Lapsille ja ennen kaikkea Walkers-toiminnalle hyödyllistä ja arvokasta tietoa.</p>	
Asiasanat vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoistyö, nuorisotyö, järjestöt, nuoret	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Hanna Grönlund	Number of Pages 58
Title Active, social and eager? A case study on voluntary workers in Walkers Helsinki	
Supervisor Reijo Viitanen	
Subscriber and Mentor Aseman Lapset, Mauri Mujunen	
Abstract <p>This thesis was customization to Aseman Lapset about voluntary works in Walkers Helsinki.</p> <p>Walkers action is precautionary youth work which base on voluntary workers who are adults. The issue is to create the safe ambience for young people under 18-years old. Walkers is low-threshold location.</p> <p>The aim of the thesis (a research problem) was to explore the experiences of active voluntary workers and their development of ideas about Walkers action. There was also the aim to consider about the voluntary and voluntary workers own role in relation to vocational youth work. Theoretical foundation of the thesis consisted of voluntary action and Walkers action of the literature and Internet sources.</p> <p>The thesis is a case study approach and the method was used a qualitative interviews. 13 interviews were made with individuals in Walkers house during April-May in 2011. The answers were classified about themes and the answers were analyzed in August and September. The thesis was completed in October.</p> <p>The similar survey of voluntary workers of new Walkers house in Helsinki has not made before. The interviews produced a lot of information about the Walkers of the current action and the role of individual voluntary worker. Furthermore there was made a list of development of ideas from the voluntary workers. There were answered all the setting research problems.</p> <p>The thesis confirmed some of the perceptions of vocational workers about the development activity sites, for example clarifying the role of the voluntary workers committee. The end of the thesis presents the results derived from the development and solution propositions. The thesis offers useful and valuable information for Aseman Lapset and above all to the Walkers action.</p>	
Keywords voluntary work, youth work, organization, young people	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2.1 Vapaaehtoistoiminnan merkitys	10
2.2 Ammatillinen osaaminen ja vapaaehtoistointi	11
2.3 Vapaaehtoisten jaksaminen	14
2.4 Vapaaehtoisen kokemus onnistumisesta ja epäonnistumisesta	16
2.5 Vapaaehtoisten rekrytointi ja sitouttaminen	17
2.6 Sosiokulttuurinen innostaminen ja osallisuus	19
2.7 Vapaaehtoistyö Walkersilla	21
3 HAASTATTELUSTA ANALYYSIIN JA ARVIOINTIIN	23
3.1 Teemahaastattelun rakentuminen	24
3.2 Aineiston rakentuminen ja käsittely	26
3.3 Aineiston arviointi	27
4 WALKERS, MALLIESIMERKKI VAPAAEHTOISTYÖSTÄ AMMATTILAISEN TUELLA	28
4.1 Taustatiedot	29
4.2 Walkers-vapaaehtoistyöntekijät	31
4.2.1 Kaikenkirjavaa porukkaa	32
4.2.2 Vapaaehtoistyöntekijöiden tapahtumat ja koulutus	34
4.2.3 Nuorten kohtaaminen	35
4.2.4 Nimenhuuto.fi eli ilmoittautuminen	36
4.2.5 Vanhojen rekrytointi uudelleen	37
4.3 Vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammattilaisen työn roolit ja rajapinnat	38
4.3.1 Tuki puolin ja toisin	39
4.4 Vaikuttaminen ja tulevaisuus	42
5 AINA ON VARAA KEHITTÄÄ	43
5.1 Toimikunta ja vaikuttaminen	44
5.2 Palaverit ja ammattilaisen rooli	46
5.3 Tiedotus ja näkyvyys	47
5.4 Muut ajatukset	48
6 LOPPU HYVIN, KAIKKI HYVIN?	49
LÄHTEET	51
LIITTEET	56
Liite 1: Teemahaastattelun runko	56

1 JOHDANTO

Olen tehnyt vapaaehtoistyötä 14-vuotiaasta lähtien partiossa: johtanut viikoittaista lastenryhmiä monen monta vuotta, ollut kymmenillä retkillä ja leireillä ja ollut kolme vuotta lippukunnanjohtajana (yhdistyksen puheenjohtajana). Olen saanut vastuuta ja vapautta tehdä aikuisten tuella. Eikä into ole vielä loppahtanut! Nyt edessäni partiossa ovat uudet haasteet, kun minusta on puolestani tullut nuoria tukeva aikuinen. Vuoden 2011 keväällä sain myös toisenlaisen kokemuksen vapaaehtoistoiminnasta, nimittäin Walkers-toiminnasta.

Walkers on ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, jossa on kyse kulkemisesta ja kulkijoiden kohtaamisesta sellaisina kuin he ovat. Keskiössä ovat koulutetut, aikuiset vapaaehtoistyöntekijät, jotka muodostavat turvallisen ja välittävän ympäristön nuorelle. Walkers-vapaaehtoistyöntekijöiden (wapareiden) tarkoituksena on olla läsnä, ei niinkään auttaa tai hoitaa nuoria. (Walkers-toimintaperiaatteet 2009, 1-2.) Heidän ei tarvitse olla ihmissuhdealan ammattilaisia (Mönkkönen 2005, 287), eikä heillä tarvitse olla muutaakaan kokemusta esimerkiksi nuoriso- tai kahvilatoiminnasta. Waparit toimivat juuri sillä kokemuksella, joka heillä on.

Walkers-vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa toimii aina taustayhteisöön työsuhteessa oleva työntekijä eli toimintavastaava (Walkers-toimintaperiaatteet 2009, 1-2). Walkers-toiminta on pääsääntöisesti alle 18-vuotiaille nuorille. Walkers on matalan kynnyksen paikka, jonne nuoret pääsevät mukaan juuri sellaisina kuin ovat, vaikka päihytyneenä. Walkers-toimintaa on Suomessa 13 paikkakunnalla, ja erilaisten taustayhteisöjen takia se on erilaista ympäri maata. (Marttio 2011.)

Walkersin keskeisin työmuoto on kahvila, jossa vapaaehtoistyöntekijät kohtaavat nuoria. Kahvila on aikuisten olohuone, jonne nuoret tulevat kylään. Walkerskahvilassa on pieniä sääntöjä, joihin puuttamalla aikuiset saavat ikään kuin oikeutuksen ottaa kantaa myös nuorten isompiin asioihin. (Lahtela & Mujunen 2007, 4.) Kahvilassa on tarjolla kahvilapalveluita, mutta paikalle voi tulla myös vain tapaamaan kavereita tai pelailemaan.

Waparit kohtaavat nuoria myös kadulla, mikä on Walkersin toinen tärkeä työmuoto. Kadulla kohtaamisessa pyritään samoihin asioihin kuin kahvilassakin: turvallisten aikuisten läsnäolo kadulla nuorten keskuudessa, kontaktien saaminen nuoriin ja nuorten vapaa-ajan havainnointi. (Lahtela & Mujunen 2007, 37.)

Helsingissä Walkerstalo sijaitsee Kampissa vanhalla linja-autoasemalla. Talo on ollut aitiopaikallaan nyt reilu kaksi vuotta, mutta Walkerstalo Helsingistä on löytynyt jo vuodesta 1994 (Linnunlaulusta Kamppi-keskukseen, 12). Helsingin kahvila on Walkers-toiminnan lippulaiva, koska vastaavanlaista kahvilaa ei ole muualla Suomessa: Kahvila on auki viitenä päivänä viikossa ja joka toinen lauantai. Perjantaisin on yökahvila kello 23 asti. (Ylimys 2011.)

Helsingin Walkersin taustayhteisönä toimii valtakunnallinen järjestö Aseman Lapset ry, joka on perustettu vuonna 1990. Järjestön tavoitteena on saada aikaan toimiva vuorovaikutus nuorten ja aikuisten välille (Aseman Lapset). Perustehtävänä on edistää nuorten tervettä kasvua ja ehkäistä syrjäytymistä, väkivaltaa, rikollisuutta ja päihteiden ongelmakäyttöä. Tarkoituksena on kehittää lasten, nuorten, perheiden ja koko yhteiskunnan hyvinvointia. (Aseman Lapset.)

Tämä opinnäytetyö on tehty tilaustyönä Aseman Lapsille ja Helsingin Walkerstalolle. Tarkoituksena oli kartoittaa aktiivisten vapaaehtoistyöntekijöiden kokemuksia ja kehitysideoita Walkers-toiminnalle. Tähän sisältyy niin kohtaamiset nuorten kanssa kuin myös vapaaehtoistyöntekijöiden oman roolin kokeminen (suhteessa ammatilliseen nuorisotyöhön). Tämän takia oli perusteltua rajata tietoperusta vapaaehtoistoimintaan (toisin sanoen ulkopuolelle jäi kokonaan nuorisotyön –näkökulma). Opinnäytetyöhön haasteltiin 13 Helsingin Walkersin aktiivista waparista keväällä 2011 aikana.

Kuva 1: Tervetuloa talolle!

Ilman vapaaehtoistyöntekijöitä Walkersin toimintaa ei olisi. Toinen wapari katsoo toimintaa vastatulleen uusin silmin, joku toinen on ollut mukana jo kymmenen vuotta. Heillä onkin paljon kokemusta ja tietotaitoa Walkersista, jota kannattaa hyödyntää! Walkersin vapaaehtoistyöntekijöistä on tehty aikojen kuluessa monia opinnäytetöitä, kuten Mujusen Pro gradu –tutkielmasta käy ilmi (Mujunen 2003, 13–15). Pari vuotta vanha Walkerstalo on nyt puitteiltaan valmis ja tarjoaakin uusia mahdollisuuksia wapareille (Mujunen 2011). Tänä aikana ei wapareiden kokemuksia ja kehitysideoita ole kartoitettu järjestelmällisesti, ja siksi opinnäytetyö onkin tarpeeseen vastaava tilaustyö.

Walkers-toiminnassa vapaaehtoistoiminta ja –työ ovat määritelty seuraavasti:

- Vapaaehtoistoiminta: Vapaaehtoistyötä organisoivan taustayhteisön toimintaa
- Vapaaehtoistyö: Yksilöiden ja ryhmien tekemää käytännön työtä, joka on aina vapaaehtoista

(Lahtela & Mujunen 2007, 9).

Onkin perusteltua käyttää tässä opinnäytetyössä samaa määrittelyä kuin Walkersissa: Vapaaehtoistyöntekijä tekee vapaaehtoistyötä osallistumalla vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistyöntekijän synonyymeina käytetään waparia (puhuttaessa nimenomaan Walkersin vapaaehtoistyöntekijöistä) tai työntekijää (puhuttaessa ylipäättään Walkersin työntekijöistä yhdessä (vapaaehtoiset ja ammatilliset nuorisotyöntekijät)) tai vapaaehtoista (puhuttaessa ylipäättään vapaaehtoistyöntekijöistä). Ammatillisella tai ammatillisella nuorisotyöntekijällä tarkoitetaan palkattua työntekijää, joka tekee töitä vapaaehtoisten kanssa, Walkersissa toimintavastaava.

Yeung ja Grönlund (2005, 167) toteavat: ”Sitten 1990-luvun alun laman ei Suomessa juurikaan ole ollut hetkeä, jolloin vapaaehtoistoiminta ei olisi puhuttanut.” Opinnäytetyötä lukiessa huomaa, että vapaaehtoisuudessa on puhuttanut muun muassa vapaaehtoistyön valtava voimavara, taloudellinen arvo yhteiskunnalle, yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuudet, ammattilaisten ja vapaaehtoisten roolit ja yksilön motiivit vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Puhetta on siis riittänyt, eikä olekaan ihme, että nyt vuonna 2011 vietetään EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuotta. Voisiko sanoa vapaaehtoistoiminnan olevan ajankohtainen aihe – edelleen? Kyllä taatusti voi!

2 VAPAAEHTOISTOIMINTA

Vapaaehtoistoiminta määritellään Suomessa seuraavasti: Vapaaehtoistoiminta on avointa kaikille ja sitä tehdään omasta vapaasta tahdosta ilman taloudellista korvausta (Pessi & Oravasaari 2010, 9; Hakkarainen & Syrjänen 2003a, 13–14; Lehtinen 1997, 20; Council of The European Union 2004, 5). Vapaaehtoistoinnasta hyötyy kolmas osapuoli perhe- ja ystäväpiirin ulkopuolella. (Pessi & Oravasaari 2010, 9; Hakkarainen & Syrjänen 2003a, 13–14; Lehtinen 1997, 20.) Vapaaehtoistoinnalle on ominaista, että sitä tehdään tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin (Tulikallio & Malinen 2009, 21; Hakkarainen & Syrjänen 2003a, 13; Lehtinen 1997, 20).

Suomalaisista yli kolmannes osallistuu aktiivisesti vapaaehtoistoimintaan ja käyttää kuukaudessa siihen yli kaksi työpäivää (keskimäärin 18 tuntia). Ikä tai sukupuoli ei vaikuta osallistumisaktiivisuuteen vaan kaikki tekevät vapaaehtoistyötä suunnilleen yhtä paljon. (Kaddoura & Laine 2005; Hakkarainen 2003, 17.) Alueellisetkin erot ovat pieniä, maalla tosin tehdään vapaaehtoistyötä hieman enemmän kuin kaupungeissa. Pienituloisemmat ovat hieman ahkerampia vapaaehtoistyöntekijöitä ja heiltä saadaan arvokasta aikaa, kun taas suurituloiselta irtoaa suurempia lahjoituksia. (Kaddoura & Laine 2005.)

Vapaaehtoistoinnin ala on laaja, ja jokaiselle halukkaalle löytyy varmasti jotain. Vapaaehtoistyöntekijöitä tarvitaan niin lasten, nuorten, aikuisten kuin ikäihmistenkin tai vaikka eläinten kanssa, ja sitä voi tehdä minkä ikäisenä vaan. Toiminnan laajuudesta kertoo myös se, että sitä voi tehdä kasvokkain, puhelimesta tai Internetissä joko yksilö- tai ryhmätyönä. Vapaaehtoisia tarvitaan erilaisiin tilanteisiin ja tapahtumiin, kuten esimerkiksi harrastusryhmän vetäjäksi, ikäihmisen kaveriksi, varamummoksi pienelle lapselle, lipaskerääjäksi ja järjestyksenvalvojaksi nuorten konserttiin.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry. teetti vuonna 2001 Taloustutkimuksella kyselyn suomalaisten vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Kyselyssä urheilu ja liikunta (30 %) olivat suosituin vapaaehtoistoinnin alue. Toiseksi eniten osallistujia keräsi terveys- ja sosiaalialan vapaaehtoistoiminta (25 %) ja kolmanneksi eniten lasten ja nuorten kanssa tehtävä vapaaehtoistyö. 62 % kyselyyn vas-

tanneista osallistui yhdistyksen tai säätiön organisoimaan vapaaehtoistoimintaan. Vajaa 20 % vastaajista osallistui seurakunnan tai muun uskonnollisen yhteenliittymän vapaaehtoistoimintaan, 10 % oli mukana kuntien organisoimassa vapaaehtoistoiminnassa sekä samoin 10 % vapaamuotoisessa talkoo- tai toimintaryhmässä. (Hakkarainen 2003, 17.) EU:n valkoisen kirjan mukaan nuoret suuntautuvat muun muassa seuraaviin vapaaehtoistoiimiin: urheilu, ympäristö, luonnon- ja eläinten suojelu, kulttuuri, sosiaaliala, naapuriapu, poliittisiin puolueisiin ja erilaisiin nuorten organisaatioihin (Council of the European Union 2004, 7-8).

Mukaan vapaaehtoistoimintaan lähdetään monista eri syistä: tekemisen halu, uusien asioiden oppiminen ja uutta sisältöä elämään, sosiaaliset suhteet, halu auttaa, vastapaino työlle ja tarve kuulua johonkin (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 36–37; Hakkarainen & Syrjänen 2003b, 22–23). Elämän muutokset, esimerkiksi eläkkeelle siirtyminen tai lasten kotoa pois muuttaminen, antavat aikaa vapaaehtoistyölle (Sorri 2005, 137; Hakkarainen & Syrjänen 2003b, 22). Jatkaakseni eläkkeelle siirtymisestä: Vapaaehtoistyö toimii jatkuvuutta ylläpitävänä voimana tarjotessaan mielekästä tekemistä korvatessaan aiemmin tehdyn (palkka)työn (Sorri 2005, 137). Vuoden 2010 järjestöbarometrin mukaan juuri eläkeläisjärjestöt ovatkin tyytyväisempiä jäsenistönsä osallistumisaktiivisuuteen (Järjestöbarometri 2010, 43).

Word Values –kansainvälisessä vertailussa vuodelta 2008 (Musick & Wilson 2008, 34) tutkittiin eri maiden vapaaehtoisten määrää. Vertailun perusteella voidaan todeta edelleen reilun 30 % suomalaisen tekevän vapaaehtoistyötä. Saman verran vapaaehtoisia on muun muassa Tanskassa, Belgiassa, Irlannissa ja Intiassa. Näissä maissa vapaaehtoisia on vertailun mukaan jopa vähän keskiluokan yli. Esimerkiksi Venäjällä vapaaehtoisina toimii alle 10 % kansalaisista, Ruotsissa ja USA:ssa vapaaehtoisia on sen sijaan yli 50 % kansalaisista. (Pessi & Oravasaari 2010, 7.)

Vapaaehtoistoiminnan kansainvälinen arvostus on kuitenkin ollut jo vuosikymmenet nousussa (Pessi & Oravasaari 2010, 7). Vaikka arvostus onkin noussut, niin silti monet järjestöt kamppailevat vapaaehtoisten vähyyden kanssa. Nyt vuonna 2011 vietetään Euroopan vapaaehtoistoiminnan teemavuotta (Tuntitili 2011) ja vuonna 2001 oli YK:n vapaaehtoistoiminnan kansainvälinen teemavuosi (Pessi & Oravasaari 2010, 7). Tavoitteet kumpanakin vuonna ovat olleet samankaltaiset eli vapaaehtoistoimin-

nan tunnettavuuden ja merkittävyyden lisääminen (Tuntitili 2011; Pessi & Oravasaari 2010, 7). Toivottavasti teemavuosi saa monet innostumaan myös osallistumaan vapaaehtoistoimintaan!

2.1 Vapaaehtoistoiminnan merkitys

Mykkänen-Hänninen katsoo, että vapaaehtoistoiminnalla on kaksi yhteiskunnallista tehtävää: Ensinnäkin se tarjoaa kansalaisille osallistumismahdollisuuksia, joka vahvistaa yksilön ja yhteiskunnan välistä sidettä ja ehkäisee siten syrjäytymistä. Samalla se tarjoaa yhteiskunnan palvelujärjestelmään tärkeän lisäresurssin. (Mykkänen-Hänninen 2007, 6 & 11.) Walkers on hyvä esimerkki tähän: Nuoret voivat viettää iltaa mieluummin turvallisessa ympäristössä kuin kaupungilla törtöilemässä. Toiminta ehkäisee syrjäytymistä ja tarjoaa erittäin arvokkaan lisäresurssin. Ja kaikki tämä tehdään vapaaehtoisten voimin!

Valkoinen kirja eli EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet –teos on samoilla linjoilla, sillä sen mukaan nuoret pääsevät osallistumaan yhteiskunnan toimintaan vapaaehtoistyön kautta ja vapaaehtoistyö toimii samalla yhtenä väylänä yhteiskuntaan integroitumisessa sekä työllistymisessä. Nuori saa vapaaehtoistyöstä tärkeitä oppimiskokemuksia (huomion arvoista vapaaehtoistyön tarjoama epävirallinen oppiminen!) ja mahdollisuuden toimia aktiivisena kansalaisena. (Euroopan Unionin neuvosto 2004, 4.) Suomessa on tarjolla monipuolisesti mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan ja toimia siten aktiivisena kansalaisena (National report of Finland 2006, 17).

Vuonna 2010 toteutettiin RAY:n avustusta saaneissa sosiaali- ja terveysalan järjestöissä vapaaehtoistoimintaa koskeva selvitys (Pessi & Oravasaari 2010, 5 & 14). Selvityksessä kysyttiin vapaaehtoistoiminnan merkitystä ja kolmeen kärkeen nousivat järjestön oma toiminta, ihmisten sosiaalinen vuorovaikutus ja yleisesti kansalaistoiminnan edistäminen. Yli 96 % selvitykseen vastanneista koki vapaaehtoistoiminnan ihmisten välisen vuorovaikutuksen edistämisen kannalta erittäin tai melko tärkeänä! (Pessi & Oravasaari 2010, 113–114.) Myös Lehtinen katsoo vapaaehtoistoiminnan edistävän ihmisten välistä vuorovaikutusta ja omaehtoista osallistumista sekä tarjoa-

van vaikuttamismahdollisuuden yhteiskunnan palvelujen kehittämiseen (Lehtinen 1997, 19–20).

RAY:n selvityksen ydinviesteiksi korostuivatkin: Vapaaehtoistoiminta on järjestön elinehto (ilman vapaaehtoisia ei järjestöissä voitaisi pyörittää mitään toimintaa), vapaaehtoistoinnasta syntyvä hyöty ja ilo leviävät laajalle (vapaaehtoisille, palveluiden käyttäjille ja muille yhteisöille), järjestöissä saadaan paljon aikaan ja ”toiminnan tärkeiden toivoisi näkyvän (enenevissä) resursseissa” (Pessi & Oravasaari 2010, 161). Vuoden 2009 Järjestöbarometrin mukaan (sosiaali- ja terveysalan) yhdistysten toiminnassa eniten painoarvoa sai juurikin vapaaehtoistoiminta, ja niin se on saanut jo vuodesta 2006 lähtien (Järjestöbarometri 2009, 32–33).

Sekä Suomessa että Ruotsissa tehdään kolmannella sektorilla enemmän vapaaehtoista kuin palkallista työtä. Suomessa kolmannella sektorilla vapaaehtoistyötä tekee noin 700 000 ihmistä eli se on yli 123 miljoonaa tuntia palkatonta työtä. (Kaddoura & Laine 2005.) Noin 20 % sosiaalipalveluista tuotetaan järjestöjen voimin. Vuorinen (2006) sanoo vuoden 2006 Järjestöbarometrin kertovan, että vuonna 2005 sosiaalipalveluita tarjoavia toimipaikkoja oli 1726. (Mykkänen-Hänninen 2007, 19.)

Vapaaehtoistoiminta onkin yhteiskunnallisesti merkittävää, mutta myös yksilön kannalta tärkeää. Eurofoundin (Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiö) tutkimus osoittaa, että vapaaehtoistoimintaan osallistuvat ihmiset voivat keskimäärin paremmin ja ovat tyytyväisempiä (Hurme 2011). Oma kokemukseni vapaaehtoistyöstä on samankaltainen ja vain positiivinen; Vapaaehtoistyö on mukavaa tekemistä vapaaajalla hyvien kavereiden kanssa. Ei siis ole ihme, että siitä syntyy hyvä fiilis, joka vaikuttaa hyvään oloon ylipäätään.

2.2 Ammatillinen osaaminen ja vapaaehtoistoiminta

Ammattilainen on saanut koulutuksen tekemänsä alansa työhön, hänellä on tietoa ja ammattitaitoa. Mutta pelkästään ne eivät tee ammattilaista, vaan tietotaitoon yhdistyvä työkokemus, lainsäädäntö ja oman organisaation tunteminen. Vapaaehtoiset puolestaan toimivat elämäkokemuksen pohjalta. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen &

Särkelä 2001, 37–38.) Näiden lisäksi auttajan tärkein työväline on kuitenkin oma persoona (Mykkänen-Hänninen 2007, 33). Tämä yhdistääkin vapaaehtoista ja ammattilaista.

Syrjänen määrittelee vapaaehtoistyöhön ja sitä kautta ammattilaisen tehtäviksi kaksi erilaista kanavaa: 1) tiettyjen asioiden on tultava tehdyksi ja 2) ihmisillä tulee olla mahdollisuus tehdä vapaaehtoistyötä ja sitä kautta toteuttaa itseään. Ammattilaisten tehtäviksi kuuluvatkin vapaaehtoisten tukeminen, ohjaaminen ja motivoiminen, uusin hankkiminen, kouluttaminen ja perehdyttäminen sekä palautteen antaminen ja kuunteleminen. Lisäksi ammattilaisen täytyy olla läsnä ja tiedottaa toiminnasta. (Syrjänen 2003b, 29–30.)

Ammattilaisen tulee tarjota vapaaehtoiselle riittävästi tukea ja ohjausta, jotta vapaaehtoisen roolia, tehtävää ja merkitystä voidaan vahvistaa (Mykkänen-Hänninen 2007, 51–52; Lehtinen 1997, 21). Vapaaehtoisesta ja hänen tekemästään työstä pitää olla kiinnostunut ja sitä pitää arvostaa. Tarpeellisuuden ja yhteisöön kuulumisen kokemus synnyttää osallisuutta. (Tulikallio & Malinen 2009, 30.)

Arkisessa kohtaamisessa kiinnostuksesta voi osoittaa esimerkiksi tervehtimällä, avusta kiittämällä, juttelemalla arkipäiväistä asioista, vapaaehtoisen tehtävistä ja vapaaehtoistoiminnan sujumisesta (Tulikallio & Malinen 2009, 30). Samalla tapaa, kun vapaaehtoinen ymmärtää asiakkaan merkitysmaailman, niin kun ammattilainen ymmärtää vapaaehtoistyön merkitysmaailman, on yhteistyö kaikista hedelmällisintä (Mykkänen-Hänninen 2007, 52).

Aikaisemmin viitatussa RAY:n selvityksessä teemoina olivat muun muassa ammatillisen työn tuki vapaaehtoistoiminnalle ja toiminnan rajapintojen haasteet. Selvityksestä käy ilmi, että ammattilaisille toivotaan lisäkoulutusta vapaaehtoisten innostamiseen ja motivointiin; Kaivataan enemmän työnohjauksellista otetta. (Pessi & Oravasaari 2010, 48–49.)

Työnohjauksella ammattilainen tarjoaa vapaaehtoisille tärkeän foorumin tukeen ja yhteiseen keskusteluun (tunne- ja kokemustasolla). Vapaaehtoisilla kun ei ole ammattikoulutuksen ja työkokemuksen tarjoamaa varmuutta ja turvaa tehtävien hoitami-

seen eikä ammatti-identiteettiä suojanaan. Keskeistä työnohjauksessa on kokemusten purkaminen ja vaihtaminen, uusien näkökulmien saaminen, rajojen vetoon liittyvät seikat, yhteenkuuluvuuden tunteen lisääntyminen, tuen ja kannustuksen saaminen ja vapaaehtoisidentiteetin kehittyminen. Työnohjaus on myös vapaaehtoisten edunvalvontaa ja arvostuksen osoittamista tärkeästä työstä. (Syrjänen 2003c, 51 & 53.)

Lisäksi RAY:n selvityksessä esille nousi vapaaehtoistoiminnan suunnittelun, hallinnon ja johtamisen tärkeys (Pessi & Oravasaari 2010, 48–49). Mielestäni nämä asiat kulkevatkin käsi kädessä: Jos toimintaa ei organisoida ja johdeta kunnolla, motivaatio laskee ja vapaaehtoinen ei halua käyttää arvokasta vapaa-aikaansa turhauttavaan toimintaan. Toiseksi myös, jos organisoiva taho ei arvosta vapaaehtoisen työtä, voi vapaaehtoinen milloin tahansa lyödä hanskat tiskiinkin. Pienet teot ovatkin usein yllättävän tärkeitä kiinnostuksen ja vapaaehtoisen tarpeellisuuden osoittamiseen.

RAY:n selvitykseen vastanneet kokivat pääsääntöisesti, että vapaaehtoisten ja ammattilaisten suhde on myönteinen ja saumaton eikä siinä ole ongelmia. Positiiviseen tilanteeseen olivat johtaneet kaksi tärkeää tekijää: Selkeät roolit ja vastuut sekä molempinpuolinen arvostus. Lisäksi selvityksestä kävi ilmi, että vaikka ongelmia olisikin joskus ollut, on kehitys ollut koko ajan parempaan päin. (Pessi & Oravasaari 2010, 57–58.) Ja näinhän se on: kun tiedetään mitä toinen tekee, on helpompi tehdä omia tehtäviä eikä turhia päällekkäisyyksiä tule.

Kehitys on kuitenkin menossa siihen suuntaan, että vapaaehtoistoiminnassa näkyy ammattiauttamisen piirteitä (Mykkänen-Hänninen 2007, 51; Mönkkönen 2005, 286). Näin ei saisi olla, jotta vapaaehtoinen voisi toimia vain elämäkokemuksensa pohjalta. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä vuodelta 1994 sanotaan, että vapaaehtoistoiminta täydentääkin ja tukee ammatillista työtä, ei korvaa sitä (Mykkänen-Hänninen 2007). Vapaaehtoistoiminnan mahdollisuudet ovatkin ennaltaehkäisevässä työssä, ja ammattilaisen tehtävänä on korjaava työ (Lehtinen 1997, 19).

2.3 Vapaaehtoisten jaksaminen

Syrjänen (2003a, 36) kirjoittaa vapaaehtoisen jaksamisen riippuvan neljästä tekijästä:

1. Toimintaedellytykset: Riittävät tila-, henkilö- ja toimintaresurssit, koulutus ja perehdytys, tuki sekä tiedotus.
2. Toiminnan selkeys: Kuka tekee, mitä ja miksi tehdään, kuka muu tekee ja kuka on vastuussa.
3. Elämäntilanne: Riittävästi aikaa ja mielenkiintoa, joustavuus ja mahdollisuus hyödyntää itselle tärkeitä asioita vapaaehtoistyössä.
4. Omiin arvoihin sopiva vapaaehtoistyö: Avoimuus yksilön ja yhteisön arvoista ja toimintaperiaatteista, mahdollisuus osallistua jatkuvaan keskusteluun toiminnan tavoitteista ja käytänteistä.

Aiemmassa kappaleessa puhuttiinkin jo omalta osaltaan näistä tekijöistä, ja ammattilaisen vastuusta niissä. Varsinkin kohdat 1-2 sekä osin kohdat 3-4 ovat ammattilaisen harteilla. Kohdissa 3-4 painottuu myös vapaaehtoisten omat tärkeät mielenkiinnon kohteet. Koska jokainen vapaaehtoinen on omanlaisensa yksilö, niin vaikuttaa kohdat 3-4 hyvinkin paljon vapaaehtoisen motivaatioon osallistua ja sitä kautta jaksamiseen.

Vapaaehtoisten jaksamiseen vaikuttaa myös heidän tapansa toimia (sisältäen motivaation toimintaan). Jos toimintatavat ovat erilaiset kuin järjestön toimintatavat tai jos vapaaehtoinen ei voi toimia ominaisella tavallaan, ei motivaatio pysy yllä eikä toiminta enää kiinnosta. Siksi onkin hyvä tietää erilaisista tavoista toimia, jotta vapaaehtoisia voidaan tukea ja ymmärtää heidän vaatimillaan tavoilla.

Syrjänen (2004a, 34–35) on jaotellut ihmisiä toimintatapojen perusteella seuraavasti:

1. Ihmiset, jotka toimivat ja jaksavat vision voimalla: Näkemys miten asioiden tulisi olla, saattavat pettyä jos muut eivät jaa heidän visiotaan, väsyvät ennemmin kuin luovuttavat.
2. Ihmiset, jotka tekevät mitä voin toisten ihmisen kanssa tai toisten vuoksi: Tulevat mukaan ystävien kautta ja pysyvät mukana niin kauan kuin on hyvä porukka.

3. Ihmiset, jotka odottavat kiitosta ja hyväksyntää toiminnastaan: Jaksavat ja tekevät mitä vain kiitoksen ja palautteen voimalla, pelkäävät virheitä.
4. Ihmiset, jotka kokevat toiminnan velvollisuudekseen: Auttavat mielellään niitä, jotka tarvitsevat eniten apua, voivat tuntea syyllisyyden tuntoa siitä, että itsellä asiat ovat hyvin.
5. Ihmiset, jotka haluavat kehittää itseään: Heille autettavat ovat välineitä omaan kasvuun.
6. Ihmiset, jotka toimivat ympäristön herättämien tunteiden pohjalta: Heitä ajaa eteenpäin suuri innostus tai suuri viha epäkohtia ja vääryyttä kohtaan, innostavat usein myös muita.

Viitaten jaksamisen neljään tekijään ja toimintatapoihin, kannattaa miettiä sitä, että yksilön ja organisoivan tahon odotukset, toiveet ja tarpeet kohtaavat (Nylund & Yeung 2005, 31–32):

1. Vapaaehtoiset mukaan suunnitteluun: Miksi tulivat itse mukaan ja miten kaverit saataisi mukaan, päätöksenteossa mukana ja vapaaehtoisille omat foorumit ideoiden ja kokemusten vaihtoon (tämä kävi esille myös National report of Finland 2006, 17).
2. Vapaaehtoisten oppimisen ja tunnesiteen edistäminen: Työnohjaus ja jaksamisen seuraaminen, välitön palaute ja vapaaehtoistehtävien kehitys motivaation ja tarpeiden muuttuessa.
3. Toiminnan vapaamuotoisuus: Vaihtoehtojen ja oman vaikuttamisen mahdollisuus sekä vapaan yhdessäolon tukeminen vapaaehtoistoiminnassa että sen ulkopuolella.

Vapaaehtoisen jaksamisen kannalta myös seuraavat kolme ovat hyviä tukimuotoja: Kehityskeskustelu, tauon pitäminen ja vapaaehtoistoiminnan muut muodot. (Tulikallio & Malinen 2009, 30). On ammattilaisen tehtävä pitää huolta vapaaehtoistoimijasta! Tärkeää on, että vapaaehtoisen motivaatio pysyy yllä, jottei suorittamisesta tule pakopullaa tai ettei vapaaehtoinen jää kokonaan pois.

Tauon pitäminen voi kuitenkin olla hyvä vaihtoehto, jos vapaaehtoinen on uupunut. Uupumus johtuu usein kahdesta syystä: 1) liika antautuminen vapaaehtoistoiminnalle tai 2) motivaation hiipuminen (Sauri 2010, 114). Vaikka toisen uupumusta onkin vai-

kea huomata (Sauri 2010, 115), on ammattilaisen syytä pitää silmät ja korvat auki tällaisten tilanteiden takia.

Kuva 2: Työntekijän auttava käsi tarjoaa wapari Nina Liukolle sipsiä.

2.4 Vapaaehtoisen kokemus onnistumisesta ja epäonnistumisesta

Kun vapaaehtoinen ymmärtää asiakkaan ongelman (eli kun asiakkaan merkitysmaailma ja tunnekokemus välittyvät vapaaehtoiselle) oman arkikokemuksensa kautta, hän kokee onnistuneensa asiakkaan kohtaamisessa. Tällaisissa tilanteissa vapaaehtoinen kokee voivansa tukea asiakasta, joka tässä yhteydessä tarkoittaa kuuntelemista, läsnäoloa ja myötäelämistä. Vapaaehtoistyön vahvuus on nykyhetkeen tai tulevaisuuteen suuntautuneissa keskusteluissa. (Mykkänen-Hänninen 2007, 40–41.)

Myös uusien näkökulmien tai merkitysten löytäminen synnyttää vapaaehtoisessa onnistumisen tunteen. Kun asiakasta on saatu askel eteenpäin, on se palkitsevaa. Välillä voi käydä myös niin, että myös vapaaehtoinen huomaa asian jäsenyneen. (Mykkänen-Hänninen 2007. 41.)

Aikaisemmin mainituissa rajoissa ja selkeissä toimenkuvuissa toimiminen mahdollistaa vapaaehtoisen toimimisen: Ilman niitä vapaaehtoinen kokee epäonnistuvansa perustehtävässä. Tällöin tehtävän suorittamiseen liittyy epävarmuus ja riittämätön kyky auttaa asiakasta eikä vapaaehtoistyö enää tunnu tärkeältä ja merkittävältä. Lisäksi jos onnistumista synnyttävä asiakkaan merkitysmaailman ymmärtäminen jää rakentumatta, ei vapaaehtoinen koe onnistuvansa. (Mykkänen-Hänninen 2007, 44 & 46.)

2.5 Vapaaehtoisten rekrytointi ja sitouttaminen

Kaksi kolmesta ei-vielä-vapaaehtoisesta sanoo, että pyydettyä lähtisi mukaan vapaaehtoistoimintaan (Nylund & Yeung 2005, 31; Karreinen, Halonen & Tennilä 2010, 5). Yeung (2002) sanoo, että suomalaisnuoret perustelevat vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuutensa sillä, etteivät he ole tulleet ajatelleeksi kyseistä toimintaa (Yeung & Grönlund 2005, 187). Yeung (2002) toteaa myös yli 10 % suomalaisista kertovan, ettei heillä ole sen erityisempää syytä osallistumattomuudelle. Lisäksi Pessi (2008) on todennut suomalaisten olevan auttamishaluinen kansa (Pessi & Oravasaari 2010,181).

Tässä onkin vapaaehtoisten rekrytoinnille huikea mahdollisuus, mutta myös haaste! Miten tavoittaa ja kertoa ei-vielä-vapaaehtoisille vapaaehtoistoiminnasta ja sen lukuisista eri vaihtoehdoista? Mistä tähän rekrytoimiseen saadaan resurssit? Tähän haasteeseen kannattaisi tarttua edes joltain osin, koska vaikka lopulta vain osa kiinnostuneista lähtisikin mukaan, niin se olisi kuitenkin muutama vapaaehtoinen enemmän.

Kannattaa myös pohtia sitä, että mitä osallisuus ja osallistuminen tarkoittavat nykypäivän yhteiskunnassa. Millaisiin yhteisöihin halutaan sitoutua ja millä tavoin? Kuinka paljon vapaaehtoistyölle on antaa aikaa? (Yeung & Grönlund 2005, 188; National report of Finland 2006, 2.) Nyky-yhteiskunnassa on paljon vapaa-ajan viettomahdollisuuksia.

suuksia, ja koska vapaaehtoistyötä tehdään omalla vapaa-ajalla, kilpailee se muiden mahdollisuuksien rinnalla osallistujista.

Karreisen, Halosen ja Tennilän teos ”10 askelta parempaan vapaaehtoistyöhön” pohjustaa vapaaehtoisten rekrytointia ja miten jatkaa rekrytoinnin jälkeen vapaaehtoisten kanssa. Heidän mukaansa kannattaa aloittaa vapaaehtoistehtävien paketoimisella eli tehtävien huolellisella suunnittelulla, aikataulutuksella, ohjeistuksella ja ohjauksella (Halonen 2010a, 9). Vasta tämän jälkeen on järkevää aloittaa uusien vapaaehtoisten rekrytointi. Sekin vaatii huolellista suunnittelua ja pitkäjänteisyyttä. Ihmekeinoja ei ole vaan, jäsenet on hankittava yksi kerrallaan. (Halonen 2010b, 23–24.) Kolmanneksi tulee huomioida vapaaehtoisten eri motivaatiotekijät osallistumiselle. Kun vapaaehtoisen tehtävät ovat häntä itseään kiinnostavia ja innostavia, sitoutuu hän toimintaan. (Karreinen 2010a, 35.)

Lista jatkuu neljännellä vaiheella eli oikean ihmisen rekrytoimisella oikeaan tehtävään. Ei saa sortua siihen, että kysyy sitä henkilöä tehtävään, joka suostuu varmimmin! (Halonen 2010c, 44.) Monet vapaaehtoisten yhdistykset ja järjestöt toimivat periaatteella ”vapaaehtoisten organisaatioita vapaaehtoisia varten”. Näissä yhdistyksissä tarvitaan avainhenkilöitä, jotka ottavat vastuuta yhdistyksen toiminnasta. Uusien vapaaehtoisten tullessa mukaan toimintaan, alkaakin pitkäjänteinen työ, jonka tavoitteena on saada yhdistykseen lisää aktiivisia avainhenkilöitä. (Halonen 2010d, 51–52.) Avuksi saatetaan tarvita erikokoisia tehtäviä, joista on hyvä kasvaa vastuullisempiin tehtäviin.

Vapaaehtoiset toimivat usein ryhmissä, joten seuraavaksi on kiinnitettävä huomiota ryhmän henkilökemioihin ja työskentelytapoihin. Ryhmään muodostuu väistämättä rooleja ja ryhmä käy läpi erilaisia kehitysvaiheita. (Karreinen, 2010b, 62–63, 65.) Vapaaehtoisten kiittämistä ja palautteen antamista ei tule unohtaa; Se on merkki vapaaehtoiselle, että hänen työtään arvostetaan (Karreinen, 2010c, 79).

Toiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää raportoida hyvistä ja kehitettävistä asioista säännöllisesti (Karreinen, 2010d, 88). Lisäksi vapaaehtoisia täytyy johtaa, johon liittyy tässä kohdin itse johtajuus, mutta myös vapaaehtoisten kannustaminen ja ohjaaminen (Karreinen 2010e, 93). Viimeinen vaihe kehottaa uskaltautua innostu-

maan ja ajattelemaan suuria! Tulevaisuutta kannattaa pohtia ja sinne pitää asettaa tavoitteita, mutta nykyhetkikin pitää muistaa pitää mielessä. (Karreinen, Halonen & Tennilä 2010, 104–105.)

Vapaaehtoistoiminta ovat valtava voimavara, jonka avulla voidaan toteuttaa monia asioita. Vapaaehtoisten rekrytointia ja sitouttamista kannattaakin siksi miettiä tarkkaan. Mielessä pitää muistua koko ajan, että vapaaehtoinen voi koska tahansa lähteä toiminnasta, jos se ei miellytä. Jos kovin moni vapaaehtoinen toteaa näin, monista hyvistä ja tärkeistä asioista joudutaan luopumaan.

2.6 Sosiokulttuurinen innostaminen ja osallisuus

”Suomalainen nuorisotyö on perinteiltään paljolti sosiaalipedagogista innostamista (Kurki 2000, 32).” Siksi onkin perusteltua käsitellä hieman innostamista ja osallisuutta tässä opinnäyteyössä.

Sosiokulttuurista innostamista on vaikea määritellä sen monipuolisuuden ja laajuutensa vuoksi. Innostamisen tavoitteena on kuitenkin edistää ihmisten välistä dialogia ja yhteenliittymistä sekä tekemällä ja kokemalla oppimista. ”Innostaminen on aina suunniteltua ja päämäärätietoista toimintaa, ei koskaan pelkkää puuhastelua. Sen perustana on osallistava pedagogiikka.” (Kurki 2008, 111–112.) Innostajat voivat olla ammattilaisia tai vapaaehtoisia, ja innostamisen juuret ovatkin juuri vapaaehtoistoiminnassa. Sosiokulttuurinen innostaminen on levinnyt aatteena ja käytäntönä laajalle ympäri maailman. (Kurki 2000, 9.)

Innostamisessa lähtökohtana on ihmisen arkipäivä (Kurki 2008, 106). Innostamisen tavoitteena on saada ihminen osallistumaan oman elämänsä ja yhteisöjensä aktiiviseen ja tiedostavaan rakentamiseen (Kurki 2000, 42; Kurki 2008, 106). Innostaminen on toimintaan motivoitumista ja yhteisön ja yhteiskunnan puolesta toimimista. Näin innostuminen onkin osallistumista, sillä osallistumalla ihmiset voivat rakentaa arkipäiväänsä ja näin ihmisestä tulee keskeinen toimija oman elämänsä suunnittelussa ja arvioinnissa. (Kurki 2008, 106.)

Vaikka Kurki sanookin innostamisen olevan aina suunnitelmallista, niin uskallan kuitenkin väittää, että innostamista tapahtuu jossakin määrin myös suunnittelemattomana ”puuhasteluna” ilman että sitä edes tajuaa innostavansa jotakuta. Koska kyse on toimintaan motivoitumisesta ja osallistumisesta, miellän, että minua innostetaan esimerkiksi partiossa harva sen päivä. Kun johonkin juttuun tarvitaan tekijää, aletaan mahdollista tekijää innostaa ja motivoida tehtävän suorittamiseen. Eikä tämänkaltaisen innostaminen välttämättä ole aina suunnitelmallista. Toki myönnän sen, että suunnitelmallisena innostamisella voidaan saavuttaa parempi lopputulos.

Kansalaisjärjestöt tarjoavat paljon osallistumismahdollisuuksia. Suomalaiset ovatkin todella aktiivisia järjestöihmisiä. Suomessa järjestöissä on noin 15 miljoonaa henkilöjäsentä eli kolme kertaa enemmän kuin Suomen väkiluku ylipäätään on! (Järjestöbarometri 2009, 9.) ”Osallistumisen pitää olla helppoa, mielekästä ja vaikuttavaa.” Osallistuminen on nykyään enemmän mukanaoloa muiden rakentamissa tilanteissa kuin itse aktiivisesti rakentamissa tilanteissa. Tämän takia kansalaistoiminta (samalla myös vapaaehtoistoiminta) on sirpaloitumassa ja päättyneissä. (Järjestöbarometri 2010, 11–12.) Ammattilaisten onkin hyvä tietää tämä innostamista tehdessään. Yhä herkemmin järjestöistä siirrytään toisiin järjestöihin tai jättäydytään kokonaan pois (Järjestöbarometri 2010, 11).

Ammatillisen työntekijän rooli innostamisessa on olla tuki, motivoija, koordinoija ja herkistäjä. Hänen roolinsa on erittäin tärkeä, sillä ilman motivoitumista ja herkistämistä ei synny osallistumista. Herkistäminen tarkoittaa tässä yhteydessä ihmisen herättelyä eli tietoisuuden koskettamista. Herättelemällä saadaan ihminen kiinnostumaan ja hankkimaan lisää tietoa. Kuten vapaaehtoistoiminnassa yleensäkin, myös innostamisessa työntekijän ja innostettavien välisen suhteen tulee olla aitoa dialogia. Tämän vuoropuhelun avulla ihminen huomaa mikä hänelle on tärkeää ja tekee valintoja ja silloin työntekijä voi siirtyä taka-alalle. Perusajatus innostamisessa onkin se, että ymmärretään ihmisen olevan kykenevä ottamaan vastuu omasta toiminnastaan. (Kurki 2008, 106.)

Innostamisen voidaan katsoa tapahtuvan kolmessa vaiheessa. Ensin pohditaan yhdessä, että keitä me olemme ja mistä me tulemme sekä mitä me toivomme ja tavoittelemme. Tehdään siis tilanneanalyysi. Toisessa eli tulkitsevassa vaiheessa pohdi-

taan, että miksi tilanteemme on tämä. Jos on toivomisen varaa paremmasta, niin pohdimme millainen olisi parempi tulevaisuus, utopia. Viimeisessä käytännöllisessä vaiheessa pohdimme keinoja ja välineitä saavuttaa tulevaisuuden kuva ja ryhdymme toimimaan sen mukaan. (Kurki 2008, 110–111.) Innostamisen peruskysymykset ovatkin seuraavat: Ketkä ovat osallisia, mitä toiminta koskee, miksi innostamista tehdään sekä miten ja minkä avulla teemaa kehitellään (Kurki 2000, 95–96).

2.7 Vapaaehtoistyö Walkersilla

”Onko auttamisen pääpaino asiakkaan kohtaamisessa, kuuntelemisessa ja rinnalla kulkemisessa? (Mykkänen-Hänninen 2007, 13)” Kyllä, Walkersissa on näin! Kuten johdannossa sanottiin, niin Walkersin toiminta perustuu aikuisten koulutettujen vapaaehtoistyöntekijöiden ja nuorten turvalliseen kulkijoiden kohtaamiseen.

Vapaaehtoistyöntekijät pääsevät Walkersin toimintaan mukaan A-tason perehdytyskoulutuksen kautta. Waparilla ei tarvitse olla enakkoon minkäänlaista koulutusta tai alan tietoa tai kokemusta esimerkiksi nuorista tai vapaaehtoistyöstä. (Lahtela & Mujunen 2007, 4.) Toimittuaan vähintään vuoden vapaaehtoistyöntekijänä, voi wapari jatkaa B-tason koulutukseen, joka tarjoaa hieman enemmän vastuuta. Helsingissä on pilotoitu nuorille D-tason koulutus keväällä 2011.

Walkersin vapaaehtoistyöntekijöitä koskevia toimintaperiaatteita (Lahtela & Mujunen 2007, 7):

1. Osallistuvat vapaaehtoisesti
2. Itsenäisiä oman elämänsä edustajia
3. Läsnä olevia aikuisia ihmisiä, eivät niinkään auttamassa, hoitamassa tai ymmärtämässä nuoria
4. Kykenevät toimimaan yksilöllisinä ryhmänjäsenenä
5. Pääsääntöisesti täysi-ikäisiä, harjoittelijat voivat olla nuorempia
6. Perehdytettyjä, sitoutuneet toimintaperiaatteisiin
7. Saavat vapaaehtoistyöhön liittyvää koulutusta, ohjausta ja virkistystä

Wapareiden tulee toimia yhteistyössä niin Walkersin vapaaehtoistyöntekijöidenryhmän kuin myös toimintavastaavien kanssa. Wapareiden tarkoituksena on ennen kaikkea luoda hyvää ilmapiiriä Walkerstalolla, ja tarvittaessa toimia linkkinä toimintavastaavien ja nuorten välillä. Tärkeää on huolehtia sovituista tehtävistä omien voimien rajoissa. Toimintaedellytysten luominen, yhteydet tarvittaessa viranomaisiin ja tiedottaminen kuuluvat toimintavastaaville. (Lahtela & Mujunen 2007, 11.)

Walkersin vapaaehtoistyöntekijöille on määritelty oikeuksia ja velvollisuuksia:

1. Oikeus aikuisten hauskaan yhdessäoloon hyvässä seurassa
2. Oikeus tehdä tärkeitä töitä omana itsenään ilman ammattitaitoa
3. Oikeus juoda kahvia ja syödä
4. Oikeus saada ryhmän tuki omille ratkaisuilleen sekä oikeus osallistua päätöksentekoon
5. Oikeus saada koulutusta, ohjausta, palautetta ja tukea
6. Velvollisuus sitoutua yhteisiin sääntöihin ja vastuuseen
7. Velvollisuus olla esimerkkinä turvallisesta aikuisesta
8. Velvollisuus hyväksyä erilaisuus
9. Velvollisuus osallistua ja olla mukana toiminnassa
10. Velvollisuus toimia luottamuksellisesti, puolueettomasti ja tasavertaisesti

(Lahtela & Mujunen 2007, 11).

Walkerssissa halutaan rakentaa turvallinen ympäristö nuorelle. Mikko Aalto on kirjoittanut turvallisuuden syntyvän ryhmässä viidestä elementistä, jotka ovat luottamus, hyväksyntä, haavoittuvaksi altistuminen, tuen antaminen ja sitoutuminen. Näissä kaikissa korostuu avoimuus toisten edessä, jotta turvallisuuden on mahdollista rakentua. (Aalto 2002, 6-7.)

Walkersissa aikuiset ovat luotettavia, jokainen nuori hyväksytään sellaisina kuin he ovat ja sekä nuoret että aikuiset ovat avoimia toisiaan kohtaan. Nuoret saavat tukea työntekijöiltä. Monet nuoret ovat sitoutuneita toimintaan ("vakkari-nuoret", joita näkee talolla usein), samoin waparit. Walkers onnistuukin siis luomaan nuorelle turvallisen ympäristön.

Jaana Lähteenmaa tutki Walkersin nuorten vapaaehtoistyöntekijöiden motiiveja 90-luvulla. Lähteenmaan oletus on, että halu tehdä vapaaehtoistyötä liittyy moraaliin (Lähteenmaa 1997, 167). Voisi helposti luullakin, että vapaaehtoisuudessa kyse on altruismista eli halusta tehdä täysin pyyteetöntä hyvää muille ihmisille. Toisaalta pohdituttaa myös hieman, että miten ns. ”pullamössösukupolveen” leimatut nuoret ylipäätään tekevät mitään vapaaehtoisesti, kun ei heitä korvausta vastaanakaan saa tekemään mitään. (Lähteenmaa 1997, 163–164.)

Lähteenmaan kahdeksasta haastattelemast Walkersin vapaaehtoistyöntekijästä seitsemän kertoi motivoivan tekijän osallistumiselle olevan sen, että ”siellä on kivaa, hyvä fiilis ja siitä saa jotain itsellekin”. Muutamat haastatellut olivat toimineet vapaaehtoisina myös muissa järjestöissä. Niihin verrattuna Walkersissa toimiminen oli antoisaa juuri siksi, että toiminta oli kivaa. Lähteenmaan tutkimuksen empiirinen löytö olikin altruismiin tiukasti liittyvä hedonismi (hedonistinen altruismi). Aikaisemmin kun oli ajateltu, että hedonismi ja altruismi ovat ikään kuin toisensa poissulkevia asioita. (Lähteenmaa 1997, 180–181 & 184.) Mujunen kirjoittaa hedonistisen altruismin suomennettavan nykyisin ”Nauti ja ole avuksi!” (Mujunen 2011).

3 HAASTATTELUSTA ANALYYSIIN JA ARVIOINTIIN

Tämä opinnäytetyö on lähestymistavaltaan tapaustutkimus, jonka menetelmänä on käytetty laadullista (kvalitatiivista) teemahaastattelua. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yksityiskohtaisia ja yksittäisiä tapauksia, jotka ovat suhteessa toisiinsa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 134). Tutkimusote on induktiivinen eli yksityisistä empiirisistä havainnoista tehdään yleisiä. Teemahaastattelu puolestaan on täysin strukturoidun lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimuoto, jossa teemat ovat määritelty ennalta, mutta kysymysten muoto ja järjestys eivät. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 208 & 226.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja koska todellisuus on moninainen pitää sitä tutkia kokonaisvaltaisesti. Tyypillisiä piirteitä kvalitatiiviselle tutkimukselle ovat luonnolliset tilanteet, joissa aineisto kootaan,

kohdejoukko valitaan tarkoituksen mukaisesti, tiedonkeruun lähteenä on ihminen, induktiivinen ajattelu, laadullisten menetelmien käyttö, tutkimussuunnitelman muo-
vautuu tutkimuksen edetessä ja kaikki tapaukset ovat ainutlaatuisia (Hirsjärvi, Remes
& Sajavaara 1997, 161 & 164).

Hirsjärvi esittää Blaxterin, Hughesin ja Tightin (1996) näkemyksen tutkimuksesta syk-
limäisenä, spiraalimaisena ja päättymättömänä prosessina. Siinä yhteenkietoutuvat
aiheen valinta, metodi, kirjallisuuteen perehtyminen, aineiston keruu ja analysointi
sekä kirjoittaminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 14.) Ruusuvuori, Nikander
ja Hyvärinen lainaavat Mäkelää (1990) ja Silvermania (2005) sanoessaan, että laa-
dullisessa tutkimuksessa aineiston kerääminen ja kasaaminen kietoutuvat toisiinsa
määrällistä tutkimusta enemmän (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 11). Vai-
heet tapahtuvat siis lomittain, yhtä aikaa ja täydentyvät tutkimuksen edetessä. Esi-
merkiksi aiheeseen voi palata ja täydentää aineiston keruun yhteydessä.

Laadullisista tutkimusta käsittelevässä kirjallisuudessa on sanottu, että aineiston ke-
räämistä ja sen analysoimista ei voi erottaa toisestaan; Laadullinen tutkimus on ko-
konaisuus (Tuomi & Saarijärvi 2009, 68). Kirjallisuuteen perehtyminen alkoikin jo
haastattelun kysymysten laadinnan yhteydessä, ja jatkui läpi koko prosessin. Haas-
tattelut suuntasivat omalta osaltaan kirjallisuuteen tutustumista, ja toisinpäin.

Seuraavaksi esitellään kuinka tämä opinnäytetyö on syntynyt: Liikkeelle lähtö tapah-
tui kohderyhmän ja aiheen rajaamisella sekä menetelmien valinnalla (opinnäytetyön
suunnitelma valmistui maaliskuussa 2011). Opinnäytetyö eteni aineiston keräämi-
seen (huhti-toukokuu) ja analysoimiseen (elo-syyskuu) sekä lopulta opinnäytetyön
kirjoittamiseen eli raportointiin (syys-lokakuu). Tutkimuksessa on kuitenkin näkynyt
laadulliselle tutkimukselle ominaista syklimäisyyttä. Luvun lopussa on myös tutkimuk-
sen arviointi.

3.1 Teemahaastattelun rakentuminen

Helsingin Walkersissa on noin 60 vapaaehtoistyöntekijää, joista noin 25 on aktiivisia.
Aktiivisena waparina voidaan pitää sellaista, joka on käynyt talolla 10 > kertaa (vuon-

na 2010) eli noin kerran kuukaudessa. Aktiivinen wapari onkin siis tuttu näky talolla ja ammattilaiset tuntevat hänet. (Ylimys & Miettinen 2011.)

Laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan haastateltavat valittiin tarkoituksen mukaisesti eli tässä tapauksessa vain aktiivisten vapaaehtoistyöntekijöiden joukosta. Lisäksi haluttiin haastatella sekä nais- että miespuolisia wapareita, joka oli perusteltua siksi, että Walkersin tavoitetila 1/3 miespuolisia wapareita saatiin huomioitua. Tarkoituksena oli haastatella 15 vapaaehtoistyöntekijää (joista viisi miehiä).

Haastateltavien valinta rajasikin aihetta jo jonkin verran. Sen jälkeen aihetta rajattiin lisää määrittelemällä tutkimusongelma, joka on opinnäytetyön lähtökohta (Kajaanin ammattikorkeakoulu: Opinnäyteyöpakki). Tutkimusongelma on kysymysten joukko, johon opinnäytetyössä haetaan vastauksia. Se määrittää millaista aineistoa tarvitaan ja miten aineisto kerätään ja analysoidaan. (Kajaanin ammattikorkeakoulu: Opinnäyteyöpakki.)

Tärkeimmät teemat muodostivat opinnäytetyön tutkimusongelman:

1. Vapaaehtoisuus: Miksi tuli mukaan ja mikä pitää (edelleen) mukana Walkersin toiminnassa? Mitä wapari saa itselleen vapaaehtoistoiminnasta?
2. Vapaaehtoistyöntekijän rooli: Millaiseksi vapaaehtoistyöntekijä kokee oman roolinsa Walkersilla? Pitääkö wapari itseään aktiivisena osallistujana? Voiko wapari tukea ammatillista nuorisotyötä, miten? Pääseekö wapari vaikuttamaan Walkersin toimintaan halutessaan, miten?
3. Kokemukset: Millaisia hyviä ja huonoja kokemuksia ja muistoja vapaaehtoistyöntekijällä on Walkersin toiminnasta? Millaisia kehitysehdotuksia waparilla on Walkersin toimintaan?

Tutkimusongelman määrittämisen jälkeen operationalisoitiin eli tutkimusongelma pilkottiin aineiston hankintakysymyksiksi. Teemahaastattelun teemat syntyivät johtavan Walkers-toimintavastaavan Mauri Mujusen ja Helsingin Walkers-toimintavastaavan Susanna Ylimyksen sekä opinnäytetyötä ohjaavan opettajan Reijo Viitasen kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta.

Teemahaastattelussa oli puolistrukturoituja kysymyksiä seuraavista aiheista:

1. Taustatiedot
2. Vapaaehtoisuus Walkersilla
3. Vapaaehtoistyöntekijän rooli
4. Ryhmässä toimiminen ja ammatillisen työn tuki ja tukeminen
5. Vaikuttaminen, tulevaisuus ja toiveet

3.2 Aineiston rakentuminen ja käsittely

Haastatteluja tehtiin loppujen lopuksi 13. Kahta jo sovittua haastattelua ei saatu pidettyä kevään kiireiden keskellä. Kaikki haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina vapaaehtoistyöntekijöille luonnollisessa ympäristössä eli Walkerstalolla sen ollessa auki. Haastattelujen kesto vaihteli 30 minuutista 60 minuuttiin. Teemahaastattelut etenivät teemojen mukaan, mutta kaikki kysymyksiä ei välttämättä esitetty kaikille. Teemahaastattelun runko on liitteenä (liite 1).

13 tehdystä haastattelusta yhdeksän nauhoitettiin, neljää ei. Haastattelija teki kaikista haastatteluista omat muistiinpanot käsin. Yksi haastattelu tehtiin hieman yllättäen, ja haastattelijalla ei ollut haastattelun kysymyksiä ja nauhuria mukana kyseisessä haastattelussa. Nauhoja ei litteroitu kokonaan, vaan niistä tarkistettiin asioita opinnäytetyön kirjoitusvaiheessa. Jos kiinnostus haastattelussa kohdistuu asiasisältöihin, ei yksityiskohtainen litterointi olekaan tarpeen (Ruusuvuori 2010, 425).

Haastattelujen jälkeen jokainen haastattelu kirjoitettiin puhtaaksi (materiaalia syntyi yhteensä 29 sivua). Tuomi ja Sarajärvi lainaavat tutkija Timo Lainetta, joka kehottaa tässä vaiheessa miettimään, että mikä aineistossa todella kiinnostaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91). Laineen mukaan on tehtävä vahva päätös, että mikä jää analysoitavaksi ja mitkä asiat poistetaan. Aineistoa on luokiteltava ja teemoiteltava. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–92.) Pelkkä luokittelu ei kuitenkaan ole analysointia, vaan aineistoa on systemaattisesti läpikäytävä (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 15). Tässä vaiheessa on myös hyvä muistaa aluksi asetettu tutkimusongelma, koska tutkimusongelman ja aineiston pitää olla vuoropuhelussa keskenään (Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 13).

Niinpä opinnäytetyön haastattelut teemoiteltiin. Teemahaastatteluun valittuja teemoja hajotettiin ja yhdisteltiin saatujen vastausten mukaan. Tärkeimmiksi teemoiksi nousivat vastaajien antamat kehitysideat, vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammatillisen nuorisotyön rajapinnat, vapaaehtoisuus sekä tulevaisuus. Vertailemalla näitä toisiinsa ja miettimällä niihin yhteensopivia jäsentämisperiaatteita analyysi alkaa muodostua esitettävissä oleviksi tuloksiksi (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 25).

Tulkinta ja siitä syntyneet johtopäätökset ovatkin tutkimuksen ydinasia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 221). Tulkinnassa saa kuulua myös tutkijan oma ääni, joka on muodostunut kirjallisuuteen perehtymällä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 267).

3.3 Aineiston arviointi

Aineiston yksi arvioimiskriteeri on saturaatio eli kylläntyminen. Saturaatio tarkoittaa sitä, että aineisto alkaa toistaa itseään eikä uusia näkökulmia enää synny. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 182; Tuomi & Sarajärvi 2009, 87.) Tuomen ja Sarajärven lainaamien Bertaux`n (1982) ja Eskolan & Suorannan (1996) mukaan kylläntymiseen riittää noin 15 vastausta, jos haastateltujen työ on viikosta toiseen samanlaista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 87). On myös todettu, että ei välttämättä tarvitse edes etukäteen määritellä haastattelujen määrää, koska saturaation huomaa kyllä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 182).

Laadullisen tutkimuksen reliabiliteetti (luotettavuus) määräytyy systemaattisen analysoimisen ja tulkinnan luotettavuuden mukaan. Analyysin kaikki vaiheet tulee avata: tehdyt valinnat, rajaukset ja analyysia ohjanneet periaatteet. Luotettavuuden osoittamiseksi lukijalle kerrotaan, että mistä aineiston kokonaisuus ja päähavainnot rakentuvat. (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 27.) Tutkimus pitäisi olla toistettavissa uudestaan, jotta tutkimus on reliaabeli.

Laadullisen tutkimuksen validiteetin arviointi tarkoittaa kerätyn aineiston ja niistä tehtyjen tulkintojen käyppyyden arviointia. Voidaanko aineistolla vastata tutkimusongelmiin? Onko tulkinnat tehty systemaattisesti ja ovatko ne avattu selkeästi? Onko tul-

kinnat perusteltu ja vakuuttavatko ne lukijan? (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 27.) Kysymys on siis siitä, että vastaako tutkimus siihen mitä sen alun perin pitikin tutkia (tutkimuksen pätevyys).

Työn ja analyysin eteneminen vaihe vaiheelta on kuvattu yksityiskohtaisesti jo aiemmin tässä luvussa ja valmis analyysi luvussa neljä. Tutkimusmenetelmän valinnassa lähtökohtana oli tutkimusongelma ja aihe, ja sopivaksi menetelmäksi valittiin teemahaastattelu. Haastattelun teemat mietittiin yhdessä tilaajatahon ja opinnäytetyön tekijän kanssa. Teemahaastattelun kysymysten selkeys testattiin myös yhdellä testihenkilöllä ennen haastatteluja.

Tutkimusongelmaan määritellyjä kysymyksiä kysyttiin haastatteluissa laajasti ja kaikkiin kysymyksiin saatiin kattava määrä vastauksia (kaikkia kysymyksiä kun ei välttämättä esitetty kaikille). Osa kysymyksistä oli niin sanotusti toistavia kysymyksiä, joilla voitiin taata vastausten luotettavuus. Vastausten toistuminen onkin osoitus aineiston saturaatiosta. Koska tutkimus vastaa tutkimusongelmaan, tutkimuksen vaiheet ja analyysin rakentuminen ovat tässä opinnäytetyössä selkeästi esitetty, voidaan tutkimuksen katsoa olevan reliaabeli ja validi.

4 WALKERS, MALLIESIMERKKI VAPAAEHTOISTYÖSTÄ AMMATTILAISEN TUELLA

Pelkkä aiheeseen liittyvän kirjallisuuden ja tulosten esitleminen ei tee tutkimusta valmiiksi. Mutta kun ne yhdistävät, tutkimus avautuu lukijalle tavallaan uudesta näkökulmasta. (Ruusu vuori, Nikander & Hyvärinen 2010, 29.)

”Yksi elämän hyvistä päätöksistä. Nyt kaupungilla näkee ihmisiä, eikä kulje enää laput silmillä.”

Teemahaastatteluiden vastaukset ovat teemoiteltu ja analysoitu. Tulokset esitetään teemoissa, joita ovat taustatiedot, Walkers-vapaaehtoistyöntekijät, vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammattilaisen työn roolit ja rajapinnat, vaikuttaminen ja tulevaisuus sekä

kehitysideoita. Opinnäytetyön tarkoituksena ei ollut vertailla vastauksia esimerkiksi sukupuolen tai iän mukaan, joten tällaista vertailua ei olekaan tehty.

Kuva 3: Yhdessä on kiva puuhailla, tuumaavat wapari Nina ja Walkersin työharjoittelija Jani.

4.1 Taustatiedot

Vastaajina oli 13 Helsingin Walkers-vapaaehtoistyöntekijää: yhdeksän naista ja neljä miestä. Suurin osa on työssäkäyviä (kolme vastaajista ei). Vastaajista kuusi tekee vapaaehtoistyötä Walkersin lisäksi muuallakin.

	25– 29 v	30– 34 v	35– 39 v	40– 44 v	45– 49 v	50– 54 v	55– 59 v	60– 64 v
Nainen	2	2	1		2		1	1
Mies	2		1				1	

Taulukko 1: Vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma

Walkersin vapaaehtoistyöntekijäksi on päädytty monista eri syistä. Kaksi vastaajista oli kuullut radiosta mainoksen ja kaksi nähnyt lehtimainoksen. Yhden vastaajan tavoitti Facebook-viesti. Kaksi vastaajaa oli päätenyt mukaan Nuorten Kriisipisteen kautta. Muutama vastaaja mainitsi mukaan tulon syyksi nuoret ja muutama sen, että omassa elämässä oli nyt aikaa vapaaehtoistoiminnalle. Muutama vastaaja oli kuullut Walkersista aikaisemmin ennen mukaantuloaan ja pari vastaaja tiesi Walkers-toiminnan toisen paikkakunnan Walkersin kautta.

Jo heti tässä kohtaan tulee tarttua mukaantulon moniin eri tapoihin. Aktiivisen mainostamisen kautta (tarkoittaen tässä yhteydessä eri medioita) mukaan on päätenyt jopa lähes puolet vastaajista! Tietoa pitää jakaa monipuolisesti, ja huomata erikäisten seuraavan eri foorumeita, esimerkiksi nuoret ovat netissä (National report of Finland 2006, 17). Nämä kannattaakin ehdottomasti huomioida uusien vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytoimisessa. Myös moniammatillisen yhteistyön kautta oli saatu uusia wapareita mukaan.

Kahdelle vastaajalle mukaan lähteminen oli itsestäänselvyys: Toinen heistä oli itse ollut nuorena Walkersin asiakas ja toisen isä oli aikoinaan ollut waparina. Mahtavaa, että yksi Walkersin vapaaehtoistyöntekijä oli asiakkaana kokenut paikan niin hyväksi, että haluaa nyt aikuisena itse mahdollistaa nuorille samanlaisen paikan. Tällaisia vapaaehtoistyöntekijöitä Walkersin pitäisi kasvattaa lisää nuorista! Yksi vastaajista oli jäänyt mukaan työkkärin työkokeilun jälkeen. Yhdellä vastaajalla ei ollut mitään muistikuvaa kuinka oli päätenyt mukaan.

Mukanaolovuodet	Vastaajat
1 vuosi	3
1,5 vuotta	4
2 vuotta	3
noin 7 vuotta	1
10 vuotta	1
11 vuotta	1

Taulukko 2: Vastaajien mukanaolovuodet Walkers-toiminnassa

4.2 Walkers-vapaaehtoistyöntekijät

Walkers-toiminnassa kiinnostavinta ja innostavinta – perusajatuksen mukaisesti – on useimpien vastaajien mielestä ihmiset: niin nuoret kuin aikuisetkin (waparit ja ammatillaiset). Samaa mieltä sosiaalisten suhteiden tärkeydestä olivat myös Lehtinen (1997), Pessi ja Oravasaari (2010) sekä Hakkarainen ja Syrjänen (2003b). Lisäksi monet vastaajat kertovat Walkerstalon hyvästä tunnelmasta, jonka takia talolla on kiva olla. Muutamat mainitsevat myös vapaaehtoistyön joustavuuden omien aikataulujen mukaan, joka nousi esille myös Leskisen (2009, 13) tekemässä opinnäytetyössä Walkersin miespuolisista wapareista.

”Kukaan ei ole koskaan ärsyttänyt niin, ettei haluaisi tulla, vaikka täällä onkin suuria persoonia.”

”Vastavuoroinen kanssakäyminen nuorten kanssa.”

”Vastapainoa työlle.”

”Helppous pitää minut mukana.”

Yksi vastaajista mainitsee, että näin hän voi antaa oman pienen panoksen yhteiskuntaan. Ja kun moni vapaaehtoinen antaa pienen panoksen, kasvaa siitä valtava lisäresurssi yhteiskunnan palvelujärjestelmään, josta Mykkänen-Hänninen (2007) puhui jo aiemmin – Pienistä asioista kasvaa suuria! Eräs toinen vastaaja kertoo vapaaehtoisuuden tarkoittavan hänelle hyvän tekemistä, merkityksellistä työtä. Yhden vastaajan mukaan vapaaehtoisuus on myös kasvamista ihmisenä ja haasteiden saamista. Itse yhdyin tämän vastaajan mielipiteeseen, sillä vapaaehtoistyö voi tarjota yllättävänkin haastavia, mutta hyviä vastuun ja oppimisen paikkoja ylipäättänsä elämää varten.

Samat syyt kuin toiminnan kiinnostavuudessa mainitaan kysyttäessä mitä vapaaehtoistyöstä saa itselleen. Lähes jokainen vastaaja mainitsee joko molemmat tai ainakin toisen: vapaaehtoistyöstä syntyvä hyvä mieli ja sosiaaliset kontaktit (waparit ja nuoret). Edelleen voidaan siis 14 vuoden jälkeen sanoa Lähteenmaan (1997) hedonistisen altruismin (joka tuli esille myös Pessin & Oravasaaren (2010) tutkimuksessa) olevan voimissaan! Lisäksi uusien asioiden oppiminen ja näkökulmien saaminen mainitaan muutamissa vastauksissa. Walkersin vapaaehtoistyöntekijöitä motivoi samat asiat kuin muitakin vapaaehtoistyöntekijöitä toimintaan osallistumisessa, josta

kertoivat Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä (2001) sekä Hakkarainen & Syrjänen (2003b).

Kaksi vastaajaa lisää vielä:

”Pönkittää hyvänä ihmisenä olemista.”

”Vapaaehtoisesti vapaaehtoista. Tuntee tehneensä hyvää vaikka ei tee mitään.”

4.2.1 Kaikenkirjavaa porukkaa

Walkersin vapaaehtoistyöntekijät muodostavat monipuolisen ryhmän. Näin vastaajat kuvaavat itseään: avoin höpöttäjä, saamaton, mukautuva, joviaali, ryhmän kanssa toimeen tuleva, toimelias, ei vain hengaa, rento, katsoo sääntöjä joskus sormien läpi, innokas, aina valmis joka paikkaan, nuorimmasta päästä ja siksi parempi mahdollisuus lähestyä nuoria, pyrkii olemaan aktiivinen, pelkää olevansa rasittava, ei hirveästi juttele nuorten kanssa (välillä voisi enemmän), sosiaalinen ja tykkää touhuta.

Toisiaan vastaajat kuvaavat puolestaan näin: tosi ihania, kaikkien kanssa tulee toimeen kun täällä on hyvä henki, ihmisillä eri intressejä ja se näkyy siinä kuinka he toimivat, kaikkia tarvitaan, aktiivisia ja harvemmin käyviä, ihana asia kun kaikki ovat erilaisia, ei hiljaisia hissukoita vaan sosiaalisia tyyppisiä, innokkaita, pääosin rentoja tosin osalla tarve komentaa ja hallita, osa noudattaa sääntöjä pilkun tarkkaan, huipputyyppejä, jotkut unohtavat miksi täällä ollaan ja ne syö vain pullaa, vakkarit on vakkarit, älyää sanoa jos ei halua tehdä, keski-ikä noin 40 vuotta, mukavia, ihmisiä hyvässä ja huonossakin ja kaikille löytyy rooli.

Kysyttäessä onko vastaaja aktiivinen vapaaehtoinen, niin kaikki lukuun ottamatta yhtä sanovat olevansa aktiivisia. On hienoa, että vastaajat tiedostavat aktiivisuutensa, koska teemahaastatteluihin valittiin kuitenkin vain aktiivisia vapaaehtoisia. Kaksi tosin lisäsivät, että kuluneen kevään aikana ovat olleet hieman vähemmän aktiivisia.

”Olen ollut täällä viisi perjantai-iltaa peräkkäin. Ei oo muuta elämää.”

”Käyn täällä matkan varrella, eksyn tänne.”

Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki vastaajat kokivat päässeensä hyvin mukaan Walkersin vapaaehtoistyöntekijöidenryhmään. Tämä yksi vastaaja kertoi edellisen valmistuneen vapaaehtoistyöntekijöidenryhmän olleen tiivis porukka, johon oli vaikea päästä mukaan. Muutama muukin vastaaja yhtyi tähän näkemykseen, jossa vanhoilla wapareilla on tärkeä rooli uusien vastaanottamisessa. Yksi vastaaja kertoi Walkersin olleen ensimmäinen paikka, jossa ei tuntunut ulkopuolisesta.

Oma kokemukseni tästä on samansuuntainen: Porukkaan pääsee kyllä mukaan, mutta itse pitää olla aktiivinen sen suhteen. Koska waparit ovat hioutuneet tiiviiksi porukaksi, haluavat he heti talolle tullessaan vaihtaa kuulumisia toistensa kesken, jolloin uusi wapari saattaa jäädä jalkoihin. Mutta jos menee rohkeasti porukkaa mukaan kuuntelemaan kuulumisia ja tutustumaan wapareihin, pääsee nopeasti mukaan.

Perjantai-iltaisain Walkersissa jaetaan aloituspalaverissa kullekin oma tehtävä (tunnin mittainen) illan ajaksi. Waparit pääsevät itse vaikuttamaan siihen mitä he haluaisivat illan aikana tehdä, ja niitä pyritään toteuttamaan kuitenkin niin, ettei koko iltaa voi tehdä vain lempipuuhaansa. Vaihtoehtoina on muutaman hengen katupartio, barista (kahvin ynnä muun myynti), ratsaus (turvatarkastus perjantaisin kello 19 jälkeen) ja luuhaus eli nuorten kanssa hengailu ja järjestyksen ylläpitäminen.

Haastatteluissa kartoitettiin myös sitä, että mitä waparit tykkäävät ja eivät tykkää tehdä Walkerstalolla. Tämä monipuolinen tekemisen kirjo mahdollistaa Walkerstalon toimimisen omalta osaltaan:

	Tykkää tehdä	Ei tykkää tehdä
Barista	3	2
Ratsaus	-	3
Katupartio	3	1
Hengailu, luuhaus, pelailu	3	-
Vessavahti	-	1

Taulukko 3: Vapaaehtoistyöntekijät tykkäävät tehdä eri asioita talolla

Moni vastaaja korosti itselleen luontevaa roolia joko positiivisessa tai negatiivisessa merkityksessä suhteessa siihen, että miten saa kontaktin nuoriin (parhaiten).

”Katua karsastin pitkään, nyt se on ok.”

”Vaihtelevuus on kivaa!”

”Tiskin takana näkee, kuulee, saa tehdä ja pakko avata suu. Luonteva tapa moikata.”

”Katupartio sopii mulle, kiva lähestyä ja takki on syy lähestyä.”

”Luuhausuksessa pystyy keskittymään pidempiin kontakteihin, tosin ratsauksessa ensi kontakti.”

”Ratsaus ylipäättään ei ole kivaa, siitä tulee epäluotamuslause ja se antaa väärää viestiä. Karsii nuoria.”

Kuva 4: Baristan valtakunnassa keitetään kahvit.

4.2.2 Vapaaehtoistyöntekijöiden tapahtumat ja koulutus

Vapaaehtoistyöntekijöille järjestetään riittävästi mukavaa yhteistä tekemistä, eikä wapareille ryhmäyttämistä kaivannut erityisesti kukaan lisää (yksi vastaaja sanoi niiden olevan tervetulleita). Kaksi vastaaja iloitsi siitä, että wapareiden kanssa ehti vaihtamaan kuulumiset ja se riittää. Kaksi vastaajaa pohti, että nuoret waparit saattavat kaivata ryhmäytymistä. Tämä saattaa johtua juuri edellä puhutusta hyvästä ryhmähengestä; Koska toisten kanssa tullaan helposti juttuun, ei ryhmäyttämislle ole lisätarvetta.

Vapaaehtoisuutta tukevasta koulutuksesta on pidetty, mutta koulutus ei ole oleellisin asia eikä sitä tarvitse olla lisää, kertoo puolet vastaajista. Myös Leskisen (2009, 14) opinnäytetyössä sama asia tuli esille eli, että koulutuksia ja vapaaehtoistyöntekijöiden omia tapahtumia on ollut tarpeeksi. Vain yksi vastaaja haluaisi lisää koulutusta. Koulutuksien teemoihin vastaajilta löytyi kuitenkin muutamia ehdotuksia eli nuorten alkoholin ja huumeiden käyttö, eri (nuoriso)kulttuurien ymmärtäminen (natsit, punkka-

rit yms, ei vain etniset kulttuurit) ja nuorten kohtaamisen lisäksi itsensä kohtaamista. B-tason koulutus saa kiitosta yhdeltä vastaajalta, samoin VaNuPa.

Erästä vastaajaa kiinnostaa se, että tuleeko samoja koulutuksia joskus uudestaan ja jos tulee, niin milloin. Tämä olisi kiva tietää jo hyvissä ajoin, niin ei harmittaisi niin paljon jos ei pääse. Ja silloin ei tarvitsisi vekslata omia menojaan, niin että yrittäisi päästä koulutukseen jos se tulee myöhemmin uudestaan parempana päivänä.

Yksi vastaaja kertoo näin:

”Aktiivinen wapari kokee vähän huonoa omatuntoa että käy liian vähän, tosin Susku ja Jari eivät painosta. Koulutuksiin osallistumalla jää ikään kuin kiittolisuuden velkaan. Haluaisin käydä useammin.”

4.2.3 Nuorten kohtaaminen

Walkersissa ajatellaan, että aikuinen on nuorten kohtaaja. Vastaajat kertoivat useista hyvistä kohtaamisista nuorten kanssa. Kohtaaminen oli koettu hyväksi, kun nuori oli luottanut aikuiseen ja oli päästy juttelemaan asioista. Mykkänen-Hänninen (2007) puhuikin merkitysmaailman rakentumisen olevan lähtökohtana hyvälle kohtaamiselle. Yksi vastaaja pohti kuitenkin, että vaikka kohtaaminen oli mennyt hyvin, niin onko nuori saanut siitä mitään..

”Viime keväänä, kun tyhjensin sokeri-pusseja, niin silloin tuli juteltua nuorten kanssa ohi menen.”

”Bussissa Hämeenlinnassa poika kertoi isä-poika-suhteestaan spontaanisti.”

”Hyvät kokemukset on jokapäiväisiä, jopa nyt vaikka nuoret on perjantai-fiiliksissä.”

Kuva 5: Nuoret viettävät iltaa Walkersissa.

Vain muutama vastaaja kertoi huonosta kohtaamisesta nuorten kanssa. Yksi vastaaja tiivistää, että huono kohtaaminen nostaa kynnystä lähestyä nuoria. Kohtaaminen oli koettu huonoksi, kun:

- wapari oli joutunut nuorten riitojen tai tappeluiden väliin.
- nuori oli kertonut ongelmistaan kotiooloissaan eikä wapari osannut auttaa.
- wapari oli vahingossa vetänyt yhdeltä nuorelta housut nilkkaan ratsauksen yhteydessä.
- nuori oli hölmöillyt kaupungilla ja piti soittaa 112 ja silti nuori oli uhitellut wapareita.
- wapari oli mennyt nuorten luokse heittämään läppää ja nuoret olivat katsoneet kummissaan.

4.2.4 Nimenhuuto.fi eli ilmoittautuminen

Internetissä Nimenhuuto.fi:ssä Helsingin Walkersin joukkueen sivuilla tapahtuu vapaaehtoistyöntekijöiden ilmoittautuminen mukaan talolle illaksi. Nimenhuuto.fi on kaikkien vastaajien mielestä hyvä tapa ilmoittaa tulostaan talolle! Se keitä on tulossa paikalle, ei vaikuta suurimman osan osallistumiseen (kahdeksan vastaajaa), kaksi vastaajaa sanoo sen vaikuttaneen joskus. Tämä kertookin omalta osaltaan vapaaehtoistyöntekijöiden olevan hyvää pataa keskenään! Yksi vastaaja toteaa:

”On inhimillistä, että vaikuttaa, mutta itsellä ei ole nyt jäänyt ilmoittautumatta sen takia. Siitä tulee tiettyjä odotuksia illan suhteen.”

Puolet vastaajista sanoo, ettei myöskään ilmoittautuneiden määrä vaikuta omaan osallistumiseen. Vajaa puolet vastaajista mainitsee, että jos huomaa päivälle ilmoittautuneen monta ihmistä, niin ei välttämättä tule sitten vaan joku muu päivä. Muutamalta vastaajalta kysyttäessä kuinka paljon pitää olla ilmoittautunut, että jättää tulematta paljouden takia, niin vastaus oli näissä tapauksissa noin kymmenen. Kaksi miehistä mainitsee katsovansa miestilanteen väen paljoudesta huolimatta (toinen lisää tähän vielä olevansa sen verran kiltti, että jää odottamaan puhelinsoittoa, jos miehiä tarvitaan lisää illaksi). Yksi mainitsee, että kyse on enemmän siitä, kuinka innoissaan tulee kuin siitä, että paljonko paikalle on ilmoittautunut ihmisiä.

Muutama vastaaja kertoo olevansa vähän laiska ilmoittautumisen suhteen. Yhden vastaajan mielestä ilmoittautumisessa voi ilmoittaa tulostaan eli vaihtoehtoina pitäisi olla: tulee tai tulee ehkä (”ei tule” ei tarvitsisi ilmoittaa). Yksi vastaaja mainitsee ni-

menhuuto.fi:n hyväksi puoleksi sen, että kaikki pääsevät avoimesti näkemään aktiiviset vaparit. Erästä vastaaja toteaaakin lopuksi:

”Ainoa unisex-porukka, jossa ei haeta parisuhdetta.”

Kysyttäessä asioita, jotka Walkersissa toimivat hyvin ja joita ei tarvitse kehittää, mainitaan nimenhuuto.fi kolme kertaa.

4.2.5 Vanhojen rekrytointi uudelleen

Haastatteluissa pohdittiin yhtenä kysymyksenä sitä, että kuinka vähemmän aktiivisia vapaaehtoistyöntekijöitä voisi houkutella takaisin mukaan aktiiviseksi. Lähes puolet vastaajista muistutti, että pitää olla halu tehdä vapaaehtoistyötä. Osa pohtikin sitä, että mitä motivaatiolle on tapahtunut. Vapaaehtoistyöntekijöiden motivaatiotekijöiden tärkeydestä (uudet asiat, sosiaaliset kontaktit, tekemisen halu,...) kirjoittivat sekä Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä (2001) sekä Hakkarainen & Syrjänen (2003b), joidenka voidaan olettaa vaikuttavan osaan Walkersinkin vapaaehtoistyöntekijöiden osallistumisaktiivisuuteen.

Lisäksi monet vastaajat painottivat aktiivista tiedotusta: Nyt kun talolla on ollut paljon nuoria, niin miten ei-aktiiviset vaparit tietäisivät, että heitä tarvitaan jos sitä ei kerrota heille. Muutama vastaaja muistutti, että elämäntilanne voi muuttua ja siksi aktiivinen osallistuminen voi hiipua.

Syrjänen (2003a) puhui vapaaehtoistyöntekijän jaksamisesta. Jos omat resurssit eivät jossain vaiheessa ole riittäneet, voisivatko ne nyt riittää? Onko elämäntilanne muuttunut niin, että vapaaehtoistyölle olisi jälleen aikaa? Tai jos toiminta ei ole tunnu enää mielekkäältä tai toiminnan resurssit ovat olleet jossain vaiheessa huonot, niin onko tilanne parantunut? Tässä vaiheessa on hyötyä siitä, jos vapaaehtoistyöntekijän jäädessä vähemmän aktiivisesti, on selvitetty syy vähemmän aktiivisuudelle. Näin vapaaehtoistoimintaa pyörittävät ammattilaiset osaavat kysyä vapaaehtoista takaisin toimintaan (oikealla hetkellä).

Pari vastaajaa ehdotti vapaaehtoista pientä ohjelmaa wapareille, kuten leffailtaa tai keilausta. Yhden mielestä kerran kuussa voisi olla wapari-ilta. Lisäksi ehdotettiin ei-aktiivisten hyödyntämistä nuorille omiksi tukiaikuisiksi ja kerrottiin toimikunnan ideasta partiomuotoisesta wapariparista lähiöihin (jonka kautta saataisi kokonaan uusia wapareita, mutta talolle myös nuoria). Yksi vastaajista ehdotti roikkujien poistamista kokonaan listoilta.

4.3 Vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammattilaisen työn roolit ja rajapinnat

Vapaaehtoistyöntekijöistä vain muutamat kokivat, että heillä on jonkinlainen rooli. Yksi vastaaja kertoi edustavansa vanhempaa turvallista tahoja (ei kuitenkaan isähahmoa tai auktoriteettia), yksi kertoi olevansa vastarannan kiiski joka peräänkuuluttaa vanhoja ideologeja, yksi sanoi olevansa siivooja ja yksi kertoi olevansa wapareiden keskellä tuutormainen. Kaksi vastaajista sanoi rooliin riippuvan päivästä tai porukasta. Yksi vastaajista pohti, että joillekin nuorille hänellä voi olla yksilöllisempi rooli. Yksi vastaaja sanoi, ettei haluaisi olla roolissa.

”Walkers vapaaehtoinen on sekatyöläinen.”

Kaksi vastaajaa sanoi roolinsa muuttuneen: Toinen kertoi aluksi olleensa tarkkailija, mutta on nykyään kantaaottava. Toinen taas kertoi ennen tehneensä suuna päänä asioita, muttei tee enää. Edelleen, jos ei ole jo liiaksikin painotettu, motivaatiotekijät puhuvat omaa kieltään myös roolien ottamisessa.

Vastaajien mielestä (neljä vastaajaa kumpaankin) kahdeksi tärkeimmäksi rooliksi ammatilliselle nuorisotyölle nousivat aikuisten ryhmän ohjaaminen ja tukeminen sekä avun tarjoaminen silloin kun wapareiden taidot eivät enää riitä. Lisäksi kolme vastaajaa muistutti ammattilaisten vastuusta toiminnasta.

Ammattilaisten rooleiksi ja sitä kautta myös tehtäviksi miellettiin myös vastuunjako, rajojen asettaminen, roolimallina oleminen (näyttää suunnan ja esimerkkiä), esimiehen oleminen ja toiminnan kehittäjä. Vastaajat olivatkin ammattilaisten tehtävistä samaa mieltä muun muassa Syrjäsen (2003b) ja Mykkänen-Hännisen (2007) kanssa.

Ammattilaisten tehtäväksi voisi lukeutua myös sosiokulttuurinen innostaminen, josta Kurki (2000 ja 2008) puhui muun muassa aikuisten ryhmän kanssa toimiessa (innostaminen, motivointi).

Kahden vastaajan mielestä ammattilaisilla on myös sama rooli kuin wapareilla eli nuorten kohtaaminen. Yksi sanoi ammattilaisten roolin olevan nuorten maailman avaaminen, jotta waparin olisi helpompi kohdata nuoria. Vastaaja antoi myös esimerkin: Olisi kiva tietää, että mitä liittyy somalikulttuuriin ja sitten somalin kanssa juttellessa tietäisi, ettei esimerkiksi loukkaa häntä.

”Ammattilainen on joukkueen valmentaja: yhteishengen luonti, säännöt ja marssijärjestys.”

Vastaajien kesken syntyi myös selviä näkökulma eroja, kuten: Yksi vastaaja sanoi, että ammattilaisten roolina on taustalla oleminen. Kaksi vastaajaa puolestaan kritisoivat tätä. Heidän mielestään ammattilaiset voisivat aktiivisemmin olla luomassa kontakteja nuorten kanssa. Toinen painotti kohtaamistilanteiden luomista wapareiden ja nuorten kesken, koska ammattilaiset tuntevat nuoret ja ei-säännöllisesti käyvät waparit eivät. Näin vapaaehtoistyöntekijät juttelisivat helpommin nuorten kanssa eivätkä vain toisten wapareiden kanssa.

4.3.1 Tuki puolin ja toisin

Vastaajat kokivat saavansa riittävästi tukea ammattilaisilta. Eräs vastaajaa kertoi ammattilaisten luoneen tunnelman, jossa voi aina kysyä. Moni muukin vastaaja oli samaa mieltä: Aina voi kysyä ja ammattilaiset ovat helposti lähestyttäviä. Yksi vastaajista kiitteli, ettei ammattilaiset tule kuitenkaan tyrkyttämään itseään, ja toinen vastaaja ikään kuin komppasi:

”Ne tarvitsee meitä niin, ettei ne nuole meidän persettä.”

Ammattilaiset saivat kiitosta myös vapaiden käsien antamisesta wapareille, kannustamisesta, positiivisesta palautteesta, perjantai-iltana kuulee että missä mennään ja siitä, että on voinut kysyä myös omien lasten kavereista. Yksi vastaajista toivoi, että

ammattilaisilta saisi välillä palautetta. Yksi vastaaja toivoi tukea ennen kaikkea siihen, että jos ei osaa itse vastata nuorelle, niin sitten ammattilainen tukisi. Hänelle oli aika ja sitten käynyt niin, ettei ollut saanut vastaavassa tilanteessa tukea ja ammattilainen ei ollut ottanut vastuuta. Eräs vastaaja kuitenkin totesi ammattilaisten tietävän kuinka vapaaehtoistyöntekijöitä kohdellaan ja kuinka muiden pitäisi ottaa siitä mallia!

Ammattilaiset saivat myös muutaman palautteen:

- Susku on erinomainen
- Susku on nainen -> naisjutut
- Jarilla on sanaton auktoriteetti, jota nuoret kunnioittaa ja on jo itsellekin roolimalli
- Aluksi mietin, että toteuttaako Jari omia tarpeitaan, nyt kuitenkin hyvä
- Mauri on taustalla, mutta voisi olla enemmänkin esillä

Kysyttäessä, että voivatko vastaajat puolestaan tukea ammatillista työtä, vastaukset menivät kahtia: Neljä vastaaja aprikoi ja toivoi pystyvänsä tukemaan ammattilaisia ja loput luettelivat erilaisia tapoja, joilla tukea ammattilaisia. ”Ilman wapareita Walkersin toimintaa ei voida pyörittää” -fakta on iskostunut hyvin vastaajien mieleen, ja kolme mainitseekin sen tavaksi tukea ammattilaisia. Kolme muuta yleisintä mainittua tukimuotoa on ajatusten, ideoiden, näkökulmien ja mielipiteiden vaihto (kaksi vastaajaa), wapareiden siviilielämän kokemusten jakaminen yhteiseen hyvään (kaksi vastaajaa) ja tarvittaessa annettava apu (kaksi vastaajaa).

”Sähkömies on tehnyt sähköhommia.”

Lisäksi vastaajat mainitsevat seuraavia ammattilaisten tukimuotoja:

- Noudattaa ammattilaisten viitoittamaa tietä, lojaali
- Neuvoo uusia
- Toimikunta toimii äänitorvena
- Tekee mitä pyydetään
- Molemmin puolista oppimista

Yksi vastaaja pohti, että missä ammattilaiset voivat tarvita tukea. Hän sanoi, ettei tiedä mitä ammattilaiset tekevät työkseen, joten tukeminen voi olla vaikeaa. Kyseinen

vastaaja mainitsi tämän jälkeen kuitenkin, että voi tukea ammattilaisia antamalla tarvittaessa apua.

Vastaajat tiedostavat vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammattilaisen tehtävät ja vastuun rajat. Kaikki vastaajat ovat yhtä mieltä siitä, että niin sanotut ”kevyet hommat” ovat wapareiden heiniä, ja ”raskaat hommat” ammattilaisten. Myös Leskisen (2009, 18) tutkimuksessa ammattilaisten hommiksi koettiin sellaiset ”isot” hommat, joihin wapari tarvitsee apua.

”Raskaiksi hommiksi” nimetään muun muassa väkivalta, kuolema, perheen sisäiset vaikeat asiat, tappelut ja alkoholiin liittyvät tapaukset. Tiivistettynä voisi sanoa, että vaikeat asiat, joita vapaaehtoistyöntekijä ei osaa käsitellä, siirretään ammattilaisen hoidettavaksi. Muutamat vastaajat painottivat ammattilaisten vastuuta toiminnasta. Muutama mainitsee esimerkiksi myös Walkerstalolla tapahtuvan ratsauksen, jossa on välillä joutunut pyytämään ammattilaisen apua.

Kaikki vastaajat kokevat, että heitä arvostetaan tarpeeksi! Yksi vastaaja mietti jopa, että arvostetaanko liikaakin?!

	Vastaajien lukumäärä
Wapareiden huomioiminen monella eri tavalla, tukeminen, kannustaminen ja kiitollisuus	4
Tapahtumia wapareille	3
Tunnelma, helppo tulla	3
Työn tekeminen mahdollisimman mukavaksi	1
Saa sanoa mitä haluaa ja jos ei halua	1
Fasiliteetit	1
Wapareiden tasa-arvoisina pitäminen	1
Aika, jonka wapari antaa toiminnalle	1

Taulukko 4: Vastaajien luettelemia asioita, joilla heitä arvostetaan

Yksi vastaaja sanoi, että monissa muissa paikoissa ei arvosteta vapaaehtoistyöntekijöitä niin kuin Walkersilla. Yksi vastaaja tiivistääkin oivasti sanoessaan, että waparei-

ta arvostetaan niin puheissa kuin teoissakin. Voisi ehkä sanoa, että Walkersissa on onnistuttu arkisessa kiitoksen, kiinnostuksen ja arvostuksen osoittamisessa, josta Tulikallio & Malinen (2009) mainitsivat ja se on hieno homma! Yksi vastaaja kertoi myös nuorten arvostavan wapareita, ja kun nuori tajuaa vapaaehtoistyöntekijöiden vapaaehtoisuuden, on erilainen kynnys tulla juttelemaan.

Pessin ja Oravansaaren (2010) tutkimuksen kuin myös tämän opinnäytetyön mukaan vapaaehtoistyöntekijöiden ja ammattilaisten väliset suhteet ovat kunnossa. Tämän mahdollistaa roolien ja tehtävien selkeys sekä molemminpuolinen arvostus. Vastaajat tietävät paikkansa Walkers-toiminnan mahdollistajina; Ilman wapareita ei toimintaa voitaisi järjestää ollenkaan (myös Pessin ja Oravasaaren tutkimus vuodelta 2010).

4.4 Vaikuttaminen ja tulevaisuus

Vastaajista kolme ei halua tai koe tarvetta päästä vaikuttamaan Walkersin toimintaan, loput vastaajat haluavat vaikuttaa. Kaksi vastaajaa pohtii, että esimerkiksi toimikunnan kautta pääsisi vaikuttamaan, mutta toimikunnan rooli on vielä kadoksissa. He kaipaavatkin vaikuttamiskanaviin selkeyttä. Neljä vastaajaa kertoo pääsevänsä vaikuttamaan esittämällä omia ideoitaan ja ajatuksiaan. Yksi vastaaja sanoo ponnistavansa turhautumisesta ja yksi sanoi kertovansa mielipiteensä jos sitä häneltä kysytään.

”Haluan olla mukana, jos on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa, ei jos vain keksimällä keksitään.”

Vastaajista muutamat mainitsivat konkreettisia esimerkkejä, joissa voisivat olla mukana tulevaisuudessa:

- Walkers voisi järjestää nuorille leirejä (pidempi aikaista toimintaa)
- Kerhot
- Erilaiset projektit
- Järjestää ja organisoida kaikkea, esimerkiksi tapahtumia
- Kommentoida ammattilaisten ehdottamia muutoksia ja ideoita

Walkersin tulevaisuuden kuva on vastaajien mielessä kirkkaana:

	Vastaajat
Kohtaamispaikka, nuorten oma juttu: paikka olla ja nähdä kaverit, rentous	7
Talo täynnä nuoria, myös ei-aktiivisia	4
Se mikä se on nytkin	2
Aktiivinen	1
Monikulttuurinen	1
Enemmän yksittäisiä tapahtumia	1
Niille nuorille, jotka tarvitsevat turvallista aikuista	1
Ajan hermolla pysyminen	1
Voi olla uusia juttujakin	1
Valtakunnallinen nuorisokahvilaketju (mitä tehdään nyt, mutta yhdessä muiden tahojen kanssa)	1

Taulukko 5: Walkersin tulevaisuuden kuva

Eräs vastaaja toteaaakin osuvasti, että Walkers on hyvä ajanviettopaikka ja sitä pitäisi monistaa esimerkiksi sisämaahan, jossa ei ole pääkaupunkiseudun tarjoamia monia mahdollisuuksia. Yksi vastaaja miettii:

”Nuoret tykkää luolista. Onko täällä liian siistiä?”

5 AINA ON VARAA KEHITTÄÄ

Tähän lukuun on kerätty sekä vastaajien antamien että minun, opinnäytetyöntekijän, Walkersissa tehdyn työharjoittelukokemuksen pohjalta syntyneet kehitys- ja ratkaisuideat toiminnan kehittämiseksi. Alla on esitelty muutama isompi kehityksen kohde, ja lopuksi on listattu muut esille nousseet ajatukset.

Ennen kehitysehdotuksia täytyy sanoa, että Walkers on onnistunut hienosti luomaan avoimen ilmapiirin, jossa saa tarvittaessa tukea ja jossa toisia arvostetaan. Näin vapaaehtoistoiminta pysyykin mukavana toimintana ja sitä halutaan tehdä.

5.1 Toimikunta ja vaikuttaminen

Moni vastaaja kertoi haluavansa vaikuttaa Walkersin toimintaan. Tärkeitä kysymyksiä ovat, että halutaanko heidät ottaa huomioon ja miten heidät otetaan huomioon? Vastajat kertoivat voivansa vaikuttaa toimintaan tällä hetkellä kertomalla omia ajatuksiinsa ja ideoitaan. Vaikuttaakin siltä, että ajatusten ja ideoiden kertominen on pitkälti waparin omalla kontolla tai satunnaisena vaikuttamisena, jos ammattilainen kysyy waparin mielipidettä. Tämä tapa ei ehkä olekaan paras tapa vaikuttaa, vaan vaikuttamistapojen- ja kanavien pitäisi olla suunnitellumpia. Yhtenä ratkaisuna on wapari-toimikunnan kehittäminen, mutta silti huolenaiheeksi jää, että miten huomioidaan ne, jotka eivät toimikuntaan kuulu?

Waparitoimikunnan perustehtäväksi on määriteltä vapaaehtoistyöntekijöiden äänitorvena toimiminen ja mahdollisuutena vaikuttaa. Jo ennen tätä opinnäytetyötä oli selvillä, että sekä ammattilaisten että wapareiden mielestä toimikunnan roolia ja tehtäviä pitäisi selkeyttää ja kehittää, jotta se voisi toimia perustehtävänsä mukaisesti. Haastatteluissa kävi ilmi, että toimikunta on vasta hyvin alkuvaiheissa ja liikkeelle sen kehittämisessä pitäisi lähteä ihan perusasioista: rooli, tehtävät, toimivuus, odotukset, toimintamallit,...

Toimin Pääkaupunkiseudun Partiolaisissa sudenpentu- ja seikkailijatoimikunnan puheenjohtajana, ja toimikuntatyöskentely onkin minulle tuttua jo monen vuoden ajalta. Walkersin toimikunnan perustehtävät ovat hyvät, mutta se kaipaa lihaa luittensa ympärille. Toimikuntaa kannattaisi kehittää ensin sillä, että toimikunnalle määriteltäisiin perustehtävät: konkreettisia asioita, joita toimikunnan pitäisi tehdä. Tässä vaiheessa pitää miettiä, että pitääkö toimikunnan tuottaa tapahtumia nuorille, vai onko kyse vain vapaaehtoistyöntekijöiden äänitorvena toimimisesta.

Jos nuoret halutaan ottaa mukaan toimikunnan tehtäviin yhtenä näkökulmana, voisi toimikunnan tehtävänä olla esimerkiksi nuorten teemaillan tai vastaavan järjestäminen kaksi kertaa vuodessa (nuorten kanssa vai ilman?). Tapahtumassa täytyisi olla sellaista huippuohjelmaa, jota nuoret eivät itse voi / saa aikaiseksi itselleen järjestettyä tai jonka järjestämiseen nuoret tarvitsevat aikuisen apua. Kyse voi olla myös isosta (kaupungilla) näkyvästä tapahtumasta, jossa voidaan samalla rekrytoida uusia wapareita että saada uusia nuoria talolle.

Lisäksi toimikunnan tehtävänä voi olla järjestää wapareille jokin tapahtuma. Se voi olla jokin pieni juttu kevät- tai joulujuhlissa tai se voi olla isompi illan tai päivän mittainen tapahtuma.

Vapaaehtoistyöntekijöiden äänitorvena toimimisella voidaan kehittää myös kaikkien wapareiden kuulemista ja vaikuttamismahdollisuuksia. Toimikuntalaisten pitäisi olla aktiivisia wapareita (Halonen 2010d puhui avainhenkilöistä), jotka kuulostelevat wapareiden ideoita. Toimikunnan kokouksiin tuotaisiinkin näitä ideoita ja ajatuksia jatkokehittelyyn, josta tehtäisi ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi ammattilaisille. Vastaavasti ammattilaiset voisivat tuoda valmistelemaansa kehitysehdotuksia toimikunnalle, joka aktiivisesti ja järjestelmällisesti keräisi sen jälkeen myös muiden vapaaehtoisten mielipiteitä asioista.

Toimikunnan elinehto onkin, että sillä on tavoitteet, johon se pyrkii vastaamaan ja raamit, joissa se toimii. Lisäksi toimikunnassa täytyy sopia selkeistä vastuista wapareiden itsensä kesken, mutta myös wapareiden ja ammattilaisten kesken. Kuka toimii toimikunnan puheenjohtajana ja koolle kutsujana (wapari vai ammattilainen)? Onko ammattilainen äänivaltainen jäsen vai ”kuuntelija”, joka auttaa toimikuntalaisia asioiden toteuttamisessa? Mitä toimikunta saa tehdä ja mitä ei? Kuinka paljon sillä on käytettävissä rahaa (budjetointi)? Kun tehtävät ja vastuut on jaettu ja tiedetään miten toimitaan ja missä raameissa, ei tarvitsekaan muuta kuin toimia perustehtävien mukaan.

5.2 Palaverit ja ammattilaisen rooli

Ammattilaisten tarjoamaan tukeen ollaan tyytyväisiä, mutta kehitystä kaivataan perjantai-illan aloitus- ja lopetuspalaveriin ja niissä ammattilaisen rooliin puheenjohtajana. Palavereita pidetään hyvänä asiana kuulumisten ja illan sujumisen vaihtoon. Palaverit voisivat kuitenkin olla suunnitellumpia ja puheenjohtajan tulisi pitää huolta siitä, että pysytään aiheessa, jotta palaverit pysyvät mielekkäinä. Moni vastaaja korosti asioiden jouhevaa ja sujuvaa läpikäymistä. Muutamat toivoivat loppupalaverin olevan lyhyempi.

Pitäisi muistaa, että pidetään asia asiana palavereissa, ja sen jälkeen tai ennen tarjotaan wapareille aikaa höpöttää omia juttujaan. Tähän Walkersissa on hyvät mahdollisuudet perjantai-iltaisina, esimerkiksi: minun toimikunnassa partiassa toimitaan niin, että evästarjoilu ja vapaamuotoinen kuulumisten vaihto alkaa kello 18 ja illan (aloi-tus)palaveri alkaa kello 18.20. Näin ne, jotka haluavat vaihtaa kuulumisia tai puhua muista aiheista, voivat tehdä sen palaverin ulkopuolella. Ja sama homma voi toistua illan päätöspalaverissa: Ensin pidetään tiivis palaveri illan tapahtumista ja sen jälkeen voi halutessaan poistua tai jäädä vielä hetkeksi puimaan asioita syvällisemmin.

Ammattilaisille kaivataankin johtajakoulutusta (kuten kävi ilmi myös Pessin & Orava-saaren (2010) tutkimuksessa). He toimivat talolla ikään kuin vapaaehtoistyöntekijöiden johtajana ja esimiehenä. He toimivat perjantaisin kahden palaverin puheenjohtajana, ja jossei palaveria johdeta, tiedetään kuinka siinä käy, kun kuusi-kymmenen henkilöä avaa suunsa ja kertoo omia näkökulmiaan.

Lisäksi haastatteluissa kävi ilmi, että talolle kaivataan niin sanottua ”hallintosihteeriä”. Työntekijät ovat täyteen buukattuja ja saattavat tarvita perustoiminnasta poikkeavissa asioissa siksi apua. Hallintosihteeri vastaisikin siitä, että asiat menisi nappiin, eikä aina ”hyvin sä vedät”-fiilis pohjalta. Lisäksi hänen tehtävinään olisi erilaisten pienten helposti jäävien asioiden hoitaminen, esimerkiksi vapaaehtoistyöntekijöiden järjestämä nuorten ilta peruuntui kun ei saatu tekijänoikeuslupia hoidettua. Toisaalta, voisiko toimikuntalaiset itse selvittää vastaavanlaisia asioita? Yksi vastaaja pohti myös, että saisiko tämänkaltaisiin asioihin apua yläkerran toimistolta, koska nyt myös ylä- ja alakerran päätöksen teossa kestää turhan kauan..?

5.3 Tiedotus ja näkyvyys

Walkersilla on monta kymmentä vapaaehtoistyöntekijää, jotka eivät käy talolla aktiivisesti. Nämä kaikki tai ainakin osa heistä kannattaisi saada takaisin mukaan toimintaan. Nyt kun mukana talon lisäksi on bussikin, niin wapareita tarvitaan! Mutta he eivät tule todennäköisesti itsestään takaisin, vaan asian eteen pitää nähdä vaivaa. Nyt juuri yhtenä päivänä Walkersilta tuli sähköposti, jossa kerrottiin Suskun (ammatillisen työntekijän) aikovan soittaa wapareille ja kysyvän heidän kuulumisiaan. Siinä on hyvä alku, kun jokaista lähestytään henkilökohtaisesti. Tarvitaan paljon tiedotusta wapareiden tarpeellisuudesta ja heidän innostamistaan.

Myös Walkersin näkyvyyttä pitäisi kehittää uusien wapareiden, mutta myös uusien nuorten mukaan saamiseksi (metodit ovat näissä toki erilaiset). Haastatelluista osa sanoi kuulleensa radiomainoksen ja osa lukeneensa toiminnasta lehdestä. Miksen minä ole kuullut tai huomannut tällaisia? Kysymys kuuluukin, että miksei Walkersia mainosteta enää yhtä kattavasti eri medioissa eri tavoin?

Lisäksi vastaajat toivoivat talolla käyville nuorille mainostamista silloin kun talolla on jotain ohjelmaa. On turhauttavaa järjestää, jos ei ole osallistujia. Ehkä tässä yhteydessä kannattaa muistaa myös nuorten näkökulma: Onhan heiltäkin kysytty, että millaista ohjelmaa he haluavat? Koska jos nuoret kokevat Walkerstalon omakseen juuri sellaisena kuin se on, niin miksi mennä merta edemmäs kalaan? Walkersin perusajatus on kuitenkin se, että aikuiset ovat tarvittaessa saatavilla ja se onnistuu ihan vain oleilemalla.

Vaikka talolle toivotaankin lisää nuoria, ei sinne voi tulla lisää nuoria ilman, että on enemmän vapaaehtoistyöntekijöitä. Helsingin Walkers voisikin ottaa tavoitteekseen esimerkiksi keväällä hankkia 20 uutta waparua (koulutuksen kautta, mutta mainostuskampanjan avulla). Kun on asetettu tavoitteita, on jokin syy pyrkiä kehitystä kaipaavaan asiaan.

5.4 Muut ajatukset

Vastaajat kaipasivat kehitystä myös ratsauskäytänteisiin ja sääntöihin. Tällä hetkellä osa noudattaa sääntöjä läpi sormien ja osa on tiukka. Ratsauskäytänteet ovat olleet jo pitkään pinnalla ja niihin toivotaan kehitystä. Näissäkin asioissa heittäisin pallon reippaasti toimikunnalle, joka voisi kerätä wapareiden ajatuksia näistä kahdesta asiasta ja laatia muutosehdotuksia ammattilaisille.

Vaikka vapaaehtoistyöntekijät kokevatkin päässeensä hyvin mukaan vapaaehtoistyöntekijöidenryhmään ja toimintaan, niin tähänkin haluaisin kuitenkin ehdottaa pienen kehitysehdotuksen. Voisiko vanhoja wapareita (tai vaikka toimikuntalaisia) hyödyntää uusien vapaaehtoistyöntekijöiden ”tuutoreina”? Näin jokainen uusi wapari saisi helpon ja turvallisen väylän tutustua ja kysyä Walkersin toiminnasta. Samalla vältyttäisi yhden vastaajan esille tuoma vanhojen vapaaehtoistyöntekijöiden tiivis sisäpiiri ja samalla wapareiden kynnyks lähestyä nuoria madaltuisi kun se tehtäisi ensin yhdessä oman tuutor-waparin kanssa. Lisäksi tätä niin sanottua ”aloitusvaihetta” tukemaan (koulutuksen jälkeen) ollaan Walkerssissa tekemässä perehdytyskansiota, jossa on uuden waparin oma osio.

Lisäksi vastaajat antoivat seuraavia yksittäisiä kehitysideoita:

- Ammattilaisille enemmän näkyvyyttä
- Pyhinä ovet auki, kun nuorille ei ole muutakaan paikkaa missä olla
- Nuorille jaoksia ja harrastuskerhoja tms, ja siihen yhdistetty vapari -> Esitelmää, alustuksia, väittelyitä, äänestyksiä,.. Nuorista sanavalmiita.
- Nuorten aktiivisten kontaktointi
- Katupartiossa tunti on liikaa, 45 minuuttia olisi parempi
- Toimintaa hankaloittaa se, kun vakiohenkilökunta vaihtuu -> Selkeät prosessit ja kaavat
- Hyvä homma, kun bussi on taas mukana!
- Teematapahtumia

Muuta vastaaja muistutti lopuksi paikan ja fasiliteettien olevan hyviä. Lisäksi kiitosta saivat toiminnan joustavuus ja ammattilaisten pitkä pinna.

6 LOPPU HYVIN, KAIKKI HYVIN?

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä aktiivisten helsinkiläisten Walkers-vapaaehtoistyöntekijöiden ajatuksia yhteen. Siinä tehtävässään se onnistuikin: Opinnäytetyö tuotti ajankohtaiskuvan Helsingin Walkersin tilasta vapaaehtoistyöntekijöiden silmin. Opinnäytetyö vahvisti muutamia ammattilaisten näkemyksiä toiminnan kehityksen paikoista, mutta toi esille myös joitakin uusia näkökulmia. Aseman Lapsille, ja ennen kaikkea Helsingin Walkerstalolle opinnäytetyö tarjoaakin arvokasta ajankohtaista tietoa sekä kehitys- ja ratkaisuehdotuksia toiminnan parantamiseksi.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Helsingin Walkersissa vallitsee hyvä tunnelma. Wapareiden mielestä talolle on kiva tulla, koska siellä tapaa mukavia ihmisiä. Wapareiden ja ammattilaisten välit ovat lämpimät ja yhteistyö sujuu hyvin. Walkersin toimintaa pidetään hyvänä, ja sitä sen toivotaan olevan myös tulevaisuudessa (toki kehityksen kautta). Waparit pitävätkin toimintaa pääsääntöisesti hyvänä ja toimivana, mutta kokevat esimerkiksi wapari-toimikunnan roolin olevan edelleen kateissa ja viestinnän olevan puutteellista.

Opinnäytetyö herätteli myös uusia mielenkiintoisia tutkimusaiheita liittyen Walkersiin. Waparilistoilla pyörii paljon ei-aktiivisia wapareita, ja olisikin kiinnostavaa kartoittaa heidän näkemyksiään toiminnasta: Miksi he eivät ole enää aktiivisesti mukana, millaisia muistoja heillä on ja millä keinoilla ja kanavilla heitä voisi houkutella jälleen mukaan?

Toinen mielenkiintoinen tutkimuksen aihe olisi A-tason koulutukseen osallistuneista, jotka eivät kuitenkaan ole jääneet toimintaan. Muutamat vastaajat kertoivat haastatte luissa, että vain osa koulutusryhmästä oli jäänyt toimintaan. Miksi siis loput eivät ole jääneet? Eikö toiminta vastannut alkuperäistä mielikuvaa ja millaiseksi kuvitteli toiminnan alun perin? Kolmantena olisi mielenkiintoista kuulla sellaisten nuorten ajatuksia, jotka eivät käy vielä Walkersissa, että tietävätkö he ylipäätään Walkers-toiminnasta ja millaista toiminnan pitäisi olla, jotta he tulisivat mukaan. Tämä voisi suuntautua Kampin kauppakeskuksessa hengailleviin nuoriin.

Vapaaehtoistoiminta on usein ihmisille osa normaalia arkipäivää (Nylund & Yeung 2005, 13). Ja se onkin totta! Minullekin partio on kuin elämäntapa, en niinkään ajattele sitä vapaaehtoistyönä. Ennen kaikkea partio on kivaa tekemistä vapaa-ajalla hyvien kavereiden kanssa, ja siitä nautitaan suunnattomasti. Teenhän sitä monta tuntia viikossa ja haalin isoja vastuutehtäviä toinen toisensa jälkeen uusien kokemusten perässä.

Haluan tulevassa työssäni samoja asioita, joita arvostan vapaaehtoistyössä: Työ on mielekästä, jossa saa tehdä asioita ihmisten kanssa ja jossa voi kehittyä itse koko ajan lisää. Ehkäpä vapaaehtoisten parista löytyykin tulevaisuudessa työpaikka minulle yhteisöpedagogina..

LÄHTEET

Aalto, Mikko 2002. Turvallinen ryhmä ja itseksi tuleminen. Helsinki: Aseman Lapset ry.

Aseman Lapset. Viitattu 30.8.2011. <URL: www.asemanlapset.fi>.

Council of the European Union 2004. Commission Staff Working Paper: "Analysis of the replies of the Member States of the European Union and the acceding countries to the Commission questionnaire on voluntary activities of young people". Viitattu 20.10.2011.

<URL:www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/kansainvalinen_yhteistyö/valkoisen_kirjan_seuranta/asiakirjat2004/liitteet/yhteenveto_vapaaehtoistoiminta.pdf>.

Euroopan Unionin neuvosto 2004. Komission tiedonanto neuvostolle: Valkoisen kirjan "EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet" seuranta – Ehdotus nuorten vapaaehtoistointaa koskeviksi yhteisiksi tavoitteiksi nuorisoalan eurooppalaisista yhteistyöpuutteista 27. kesäkuuta 2002 annetun neuvoston päätöslauselman pohjalta. Viitattu 20.10.2011.

<URL:www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/kansainvalinen_yhteistyö/valkoisen_kirjan_seuranta/asiakirjat2004/liitteet/vapaaehtoistointatavoitteet.pdf>.

Hakkarainen, Pirkko 2003. Vapaaehtoistointa Suomessa. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoinnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B Vapaaehtoistointa: Numero 2. 17-20.

Hakkarainen, Pirkko & Syrjänen Kaisli 2003a. Mitä vapaaehtoistoinnalla tarkoitetaan? Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoinnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B Vapaaehtoistointa: Numero 2. 13-16.

Hakkarainen, Pirkko & Syrjänen, Kaisli 2003b. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoinnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B, Vapaaehtoistointa: Numero 2. 21-25.

Halonen, Maria 2010a. Ensimmäinen askel: Vapaaehtoistehtävien paketointi. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistointaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 9-21.

Halonen, Maria 2010b. Toinen askel: Aktiivisella jäsenhankinnalla lisää vapaaehtoistointijoita. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistointaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 23-33.

Halonen, Maria 2010c. Neljäs askel: Rekrytoi oikea henkilö oikeaan tehtävään. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistointaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 42-50.

- Halonen, Maria 2010d. Viides askel: Vapaaehtoisura järjestössä. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 51-61.
- Harju, Ulla-Maija, Niemelä, Pauli, Ripatti, Jaakko, Siivonen, Teuvo & Särkelä, Riitta 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnissa ja järjestöissä (1.painos). Helsinki: Edita.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita (15. painos). Helsinki: Tammi.
- Hurme, Tuure 2011. Työnteko ilmaiseksi kiinnostaa monia. Viitattu 27.8.2001.
<URL: tyopiste.ttl.fi/Uutiset/Sivut/Tyonteko_ilmaiseksi_kiinnostaa_monia.aspx>.
- Kaddoura, Aiman & Laine, Pia 2005. Pohjolan epäitsekäs kansa. Viitattu 26.8.2011.
<URL: www.kepa.fi/kumppani/arkisto/2006_5/5002>.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu: Opinnäytetyöpakki. Viitattu 26.8.2011.
<URL:www.kajak.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen_materiaali/Tukimateriaali/Tutkimusongelmat.iw3>.
- Karreinen, Lari 2010a. Kolmas askel: Vapaaehtoisten eri motivaatioiden huomiointi. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 34-41.
- Karreinen, Lari 2010b. Kuudes askel: Vapaaehtoistoiminta on myös ryhmätoimintaa. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 62-78.
- Karreinen, Lari 2010c. Seitsemäs askel: Vapaaehtoisten kiittäminen ja palaute. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 79-87.
- Karreinen, Lari 2010d. Kahdeksas askel: Raportointi luo järjestön muistin. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 88-92.
- Karreinen, Lari 2010e. Yhdeksäs askel: Vapaaehtoisten johtaminen. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 93-103.
- Karreinen, Lari, Halonen, Maria & Tennilä, Meri 2010. Kymmenes askel: Uskalla innostua ja ajatella suuria. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto ry. 104-113.
- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kurki, Leena 2008. Innostava matkailu: Sosiokulttuurinen innostaminen ja vapaa aika. Helsinki: Finn Lectura.

- Lahtela, Minna & Mujunen, Mauri 2007 (toim.). Walkers Helsingin A-tason perehdytyskoulutuksen itseopiskelumateriaali. Helsinki.
- Lehtinen, Sini-Tuulia 1997. Vapaaehtoistoiminta – Kasvava voimavara? Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B, Vapaaehtoistoiminta: 1/97.
- Leskinen, Janne 2009. Miehen työ – vapaaehtoisena Walkerssissa? Laurea ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Linnunlaulusta Kamppi-keskukseen. Asemanlapset (numero 43–44) 3-4/2010, 11–15.
- Lähteenmaa, Jaana 1997. Nuoret vapaaehtoistyöntekijät: motiiveja ja moraalipohdintoja. Teoksessa Nuorten elämänpolkuja lama-Suomessa. Nuorisotutkimusseura ry. Tutkimuksia 3/97. 162-209.
- Marttio, Hannamari 2011. Walkers Helsingin A-tason perehdytyskoulutus 12.3.2011. Walkers -talo, Helsinki.
- Mujunen, Mauri 2003. Toiminnan ja tehtävän murros, Walkers Helsinki vuonna 2001. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Pro gradu –tutkielma.
- Mujunen, Mauri 2011. Valmis opinnäytetyö. Email hanna.gronlund@pp.inet.fi 16.10.2011.
- Mykkänen-Hänninen, Riitta 2007. Vapaaehtoistyön rajapinnoilla. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 6.
- Mönkkönen, Kaarina 2005. Toiminnallinen vaikuttaminen: Maallikkous vuorovaikutuksen energialähteenä. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgaitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta: Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 277-304.
- National report of Finland on the implementation of the common objectives for voluntary activities of young people 2006. Viitattu 20.10.2011.
<URL:www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/kansainvalinen_yhteistyö/valkois-kirjan_seuranta/asiakirjat2006/National_report_of_Finland_en_rev_1.pdf>.
- Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgaitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta: Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 13-38.
- Peltosalmi, Juha, Vuorinen, Marja & Särkelä, Riitta 2009. Järjestöbarometri 2009. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Peltosalmi, Juha, Vuorinen, Marja & Särkelä, Riitta 2010. Järjestöbarometri 2010. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

- Pessi, Anne Birgitta & Oravasaari, Tomi 2010. Kansalaisjärjestötoiminnan ytimessä: Tutkimus RAY:n avustamien sosiaali- ja terveysjärjestöjen vapaaehtoistoiminnasta. Helsinki: Raha-automaattiyhdistys.
- Ruusuvuori, Johanna 2010. Litteroijan muistilista. Teoksessa Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino. 424-431.
- Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino. 9-36.
- Sauri, Pekka 2010. Vapaaehtoisten uupumus. Teoksessa Karreinen, Halonen & Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto. 114-120.
- Sorri, Hannu 2005. Elämän käänneet: Arvojen ja identiteetin muutokset. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta: Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 126-140.
- Syrjänen, Kaisli 2003a. Vapaaehtoisten jaksaminen. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B Vapaaehtoistoiminta: Numero 2. 33-37.
- Syrjänen, Kaisli 2003b. Vapaaehtoisten ohjaaminen. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B Vapaaehtoistoiminta: Numero 2. 29-32.
- Syrjänen, Kaisli 2003c. Vapaaehtoisten työnohjaus. Teoksessa Pirkko Hakkarainen (toim.) Tukea ja mahdollisuuksia vapaaehtoistoiminnalle. Kansalaisareena ry. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B Vapaaehtoistoiminta: Numero 2. 51-67.
- Tulikallio, Tea & Malinen, Heikki 2009. Vapaaehtoistoiminta hyvin organisoituna valtava voimavara: Esimerkkejä vapaaehtoistoiminnasta Helsingin kaupungin palvelukeskuksissa. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Oppaita ja työkirjoja 2009:2.
- Tuntitili: Faktaa toiminnasta. Viitattu 26.8.2011.
<URL: www.tuntitili.fi/fi/faktaa+toiminnasta/>.
- Tuomi, Jouni & Saarijärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (6.painos). Helsinki: Tammi.
- Yeung, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta 2005. Nuorten aikuisten arvot, asenteet ja osallisuus. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta: Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino. 167-191.
- Ylimys, Susanna 2011. Walkers Helsingin A-tason perehdytyskoulutus 12.3.2011. Walkers -talo, Helsinki.

Ylimys, Susanna & Miettinen, Jari 2011. Juttelua opinnäytetyöstä 22.3.2011. Walkers -talo, Helsinki.

Walkers -toimintaperiaatteet 2009.

Kaikki valokuvat on kuvannut Hanna Grönlund.

LIITTEET

Liite 1: Teemahaastattelun runko

Taustatiedot:

- Nainen / Mies
- Ikä: 18-24 / 25-29 / 30-34 / 35-39 / 40-44 / 45-49 / 50-54 / 55-59 / 60-64/ 65-69/ 70-74 / 75-80 / 80-
- Mitä teet päivisin: opiskelee / töissä / työtön / eläkkeellä / jotain muuta, mitä?
- Teetkö jossain muuallakin vapaaehtoistyötä? Missä?

Vapaaehtoisuus Walkerssilla:

- Kauanko olet ollut mukana Walkerssin toiminnassa?
- Miksi tulit mukaan Walkerssin toimintaan?
 - o Miksi juuri Walkers? Oliko Walkers itsestään selvyys vai oliko muitakin vaihtoehtoja, joihin lähteä mukaan?
- Miksi olet mukana Walkers –toiminnassa (edelleen)?
 - o Mikä innostaa osallistumaan?
 - o Mikä toiminnassa on kiinnostavaa?
- Mitä vapaaehtoisuus Walkerssilla tarkoittaa sinulle?
- Mitä hyötyä vapaaehtoistoiminnasta on sinulle? Mitä sinä itse saat toimiessasi vapaaehtoisena?
- Onko vapaaehtoisella hyvät kehittymismahdollisuudet Walkerssissa? Haluatko kehittyä vapaaehtoisena? Pitäisikö jotain olla lisää (esim. koulutusta)?
- Miten listoilla olevia vähemmän aktiivisia vapaaehtoisia voisi houkutella mukaan aktiivisemmaksi? Entä miten miehiä voisi houkutella enemmän mukaan?
- Onko nimenhuuto.fi hyvä tapa ilmoittaa tulostaan? Olisiko joku muu parempi tapa? Tarvitaanko ilmoittautumista?
 - o Vaikuttaako se osallistumiseesi, että näet nimenhuudosta, että keitä ja kuinka paljon on tulossa paikalle?

Vapaaehtoisen rooli:

- Jos sinun pitäisi kuvailla itseäsi muutamalla sanalla, niin millainen vapaaehtoinen olet?
- Millaisia muita vapaaehtoisia Walkerssilla on?
- Voitko sanoa itseäsi aktiiviseksi vapaaehtoiseksi? Miksi olet mielestäsi aktiivinen? / Miksi et mielestäsi ole aktiivinen vapaaehtoinen?
- Mitä tykkäät tehdä Walkerssissa? Mitä et tykkää tehdä? Miksi?
 - o Saatko tehdä niitä asioita, joista pidät?
- Onko sinulla siis jokin tietty rooli, millainen?
 - o Onko roolisi muuttunut niiden vuosien aikana, jotka olet ollut mukana Walkerssissa?
- Mikä on ylipäätään vapaaehtoisten rooli Walkerssissa?
- Walkerssissa ajatellaan, että vapaaehtoinen on nuorten kohtaaja. Millaisia kokemuksia sinulla on nuorten kohtaamisesta? (hyviä tai huonoja)
- Millaisissa tilanteissa olet tuntenut onnistuvasi / epäonnistunut? Millainen on ollut muiden vapaaehtoisten / ammatillisen työntekijöiden vaikutus / suhtautuminen tilanteeseen?

Ryhmässä toimiminen ja ammatillisen työn tuki ja tukeminen:

- Miten pääsit mukaan Walkerssin vapaaehtoisten ryhmään? Miten uusia vapaaehtoisia otetaan vastaan ryhmään?
 - o Pitäisikö vapaaehtoisten ryhmäyttämistä tms. olla enemmän (toimintavastaavien järjestämää / vapaaehtoisten itsensä järjestämää)?
- Miten ammatillinen nuorisotyö (eli Walkerssin työntekijät) tukee sinua vapaaehtoisena? Saatko tarpeeksi tukea? Miten vapaaehtoisia voitaisiin tukea vieläkin paremmin?
- Jos vapaaehtoinen on nuorten kohtaaja, mikä voisi olla ammatillisen nuorisotyön rooli?
- Voitko sinä vapaaehtoisena tukea ammatillista työtä? Miten?
- Vapaaehtoinen nuorten kohtaajana: Missä menee kuitenkin vastuun rajat?
- Arvostetaanko Walkerssissa mielestäsi tarpeeksi vapaaehtoisia? Mistä arvostuksen huomaa?

Vaikuttaminen, tulevaisuus ja toiveet:

- Pääsetkö vaikuttamaan Walkerssin toimintaan halutessasi, miten? Haluatko ylipäättään vaikuttaa Walkerssin toimintaan?
- Mitä Walkerssissa pitäisi kehittää nyt heti (kolme asiaa)?
- Mitkä asiat toimivat hyvin = ei vaadi kehitystä?
- Onko Walkerssissa joskus tehty joitain sellaisia asioita, joista on luovuttu, mutta joihin kannattaisi mielestäsi palata?
- Millainen on Walkerssin tulevaisuuden kuva: Mitä Walkerssin pitäisi tehdä / olla tulevaisuudessa?
- Mitä haluaisit tulevaisuudessa tehdä / Missä olla mukana Walkerssilla?
- Millaisia hyviä ja huonoja kokemuksia tai muistoja sinulla on Walkers- toiminnasta?
- Millaisia muita toiveita / ajatuksia / terveisiä sinulla on? = vapaa sana